

Nouzové přežití obyvatelstva, humanitární pomoc

Zuzana Miklová

Bakalářská práce
2024

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta logistiky a krizového řízení

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta logistiky a krizového řízení
Ústav krizového řízení

Akademický rok: 2023/2024

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení: Zuzana Miklová
Osobní číslo: L21053
Studijní program: B1022A020002 Management rizik
Forma studia: Kombinovaná
Téma práce: Nouzové přežití obyvatelstva, humanitární pomoc

Zásady pro vypracování

1. Vypracujte literární rešerši pro oblast zpracovávaného tématu.
2. Proveďte analýzu nouzového přežití obyvatelstva a humanitární pomoci ve vybrané lokalitě.
3. Na základě výsledků analýzy vypracujte doporučení a návrhy pro zvolené téma.

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam doporučené literatury:

1. BREHOVSKÁ, Lenka a kol. *Evakuace ze zón havarijního plánování v závislosti na diferencí populace*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2016. ISBN 978-80-7422-466-9.
2. KRATOCHVÍLOVÁ, Danuše, KRATOCHVÍLOVÁ, Danuše ml. a FOLWARCZNY, Libor. *Ochrana obyvatelstva*. 2. aktualizované vydání. Ostrava: Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství, 2013. ISBN 978-80-7385-134-7.
3. ZPĚVÁK, Aleš, FÍLA, František, JONÁKOVÁ, Tereza a VÍŠEK, Jiří. *Ochrana obyvatelstva v republikovém měřítku*. Praha: Univerzita Jana Amose Komenského, 2014. ISBN 978-80-7452-044-0.

Další odborná literatura dle doporučení vedoucího bakalářské práce.

Vedoucí bakalářské práce: **doc. Ing. Jaromír Novák, CSc.**
Ústav krizového řízení

Datum zadání bakalářské práce: **1. prosince 2023**

Termín odevzdání bakalářské práce: **3. května 2024**

L.S.

---

doc. Ing. Zuzana Tučková, Ph.D.
děkanka

Ing. et Ing. Jiří Konečný, Ph.D.
ředitel ústavu

V Uherském Hradišti dne 4. prosince 2023

PROHLÁŠENÍ AUTORA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že:

- bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému a dostupná k nahlédnutí;
- na moji bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3;
- podle § 60 odst. 1 autorského zákona má Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60 odst. 2 a 3 autorského zákona mohu užit své dílo – bakalářskou práci nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské práce využít ke komerčním účelům;
- pokud je výstupem bakalářské práce jakýkoliv softwarový produkt, považují se za součást práce rovněž i zdrojové kódy, popř. soubory, ze kterých se projekt skládá. Neodevzdání této součásti může být důvodem k neobhájení práce.

Prohlašuji,

- že jsem na bakalářské práci pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval. V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.
- že odevzdaná verze bakalářské práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou obsahově totožné.

V Uherském Hradišti, dne: 3.5.2024

Jméno a příjmení studenta: Zuzana Miklová

.....
podpis studenta

ABSTRAKT

V závěrečné práci jsou představeny pojmy ochrana obyvatelstva, nouzové přežití obyvatelstva a humanitární pomoc. Praktická část práce popisuje konkrétní příklady vybraných událostí a zkoumá připravenost a povědomí veřejnosti o nouzovém přežití obyvatelstva a humanitární pomoci. Byla využita metoda dotazníkového šetření, která byla připravena online pomocí odkazu. Z vyhodnocených dotazníků vyplývá několik zjištění o přehledu a znalostech o nouzové situaci, první pomoci, evakuaci, evakuačním zavazadle. Na základě výsledků průzkumu lze vyvodit konkrétní doporučení v podobě workshopů, mobilních aplikací, webových stránek pro lepší informovanost veřejnosti a trénink na krizové situace.

Klíčová slova: krizová situace, mimořádná událost, ochrana obyvatelstva, nouzové přežití obyvatelstva, humanitární pomoc, dotazník

ABSTRACT

The final thesis introduces concepts of population protection, emergency population survival, and humanitarian aid. The practical part of the thesis describes specific examples of selected events and examines the preparedness and awareness of the public regarding emergency survival of the population and humanitarian aid. The method of questionnaire survey was utilized, which was prepared online using a link. Several findings emerged from the analyzed questionnaires regarding awareness and knowledge of emergency situations, first aid, evacuation, and evacuation kits. Based on the survey results, specific recommendations can be made in the form of workshops, mobile applications, websites for better public awareness, and crisis situation training.

Keywords: crisis situation, emergency event, population protection, emergency population survival, humanitarian aid, questionnaire

Poděkování

Upřímné poděkování patří mému vedoucímu bakalářské práce, panu doc. Ing. Jaromíru Novákovi, CSc. za velmi cenné rady, ochotu, lidský přístup, odborné vedení a čas, který mi věnoval při mé bakalářské práci.

Dále bych chtěla poděkovat svému partnerovi a dceři Liliance za jejich lásku, trpělivost a podporu při studiu.

V neposlední řadě chci poděkovat všem respondentům, kteří se podíleli na výzkumné části mé práce.

„Investice do vědění nesou nejvyšší úrok.“

(Franklin Benjamin)

Prohlašuji, že odevzdaná verze bakalářské práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

OBSAH

ÚVOD	9
I TEORETICKÁ ČÁST	10
1 CÍLE A METODY	11
2 OCHRANA OBYVATELSTVA A SOUVISEJÍCÍ OPATŘENÍ	12
2.1 VAROVÁNÍ A VYROZUMĚNÍ	12
2.1.1 Všeobecná výstraha.....	12
2.1.2 Požární poplach.....	13
2.1.3 Zkouška sirén	14
2.2 EVAKUACE	14
2.3 NOUZOVÉ PŘEŽITÍ	15
2.4 UKRYTÍ	15
2.5 DALŠÍ INICIATIVY PRO OCHRANU ŽIVOTA, ZDRAVÍ A MAJETKU	17
2.6 DÍLČÍ ZÁVĚR	18
3 NOUZOVÉ PŘEŽITÍ OBYVATELSTVA	19
3.1 OPATŘENÍ NOUZOVÉHO PŘEŽITÍ OBYVATELSTVA	19
3.1.1 Nouzové ubytování	22
3.1.2 Nouzové zásobování potravinami	22
3.1.3 Nouzové zásobování pitnou vodou	23
3.1.4 Nouzové základní služby obyvatelstvu.....	23
3.1.5 Nouzové dodávky energií	23
3.1.6 Organizování humanitární pomoci.....	24
3.2 POSTUP PŘI ZABEZPEČOVÁNÍ NOUZOVÉHO PŘEŽITÍ OBYVATELSTVA	26
3.3 DÍLČÍ ZÁVĚR	26
4 HUMANITÁRNÍ POMOC	28
4.1 MEZINÁRODNÍ HUMANITÁRNÍ PRÁVO.....	29
4.2 ÚKOLY HUMANITÁRNÍ POMOCI.....	30
4.3 NEJZNAMĚJŠÍ HUMANITÁRNÍ ORGANIZACE.....	30
4.4 HUMANITÁRNÍ POMOC A EVROPSKÁ UNIE	31
4.5 DÍLČÍ ZÁVĚR	33
II PRAKTICKÁ ČÁST	34
5 PRAKTICKÉ PŘÍKLADY VYBRANÝCH UDÁLOSTÍ	35
5.1 TORNÁDO NA JIŽNÍ MORAVĚ.....	35
5.1.1 Tornádo jako meteorologický jev	35
5.1.2 Časový sled události.....	37
5.2 POŽÁR NÁRODNÍHO PARKU ČESKÉ ŠVÝCARSKO.....	38
5.2.1 Definice lesního požáru.....	39

5.2.2	Časový sled událostí.....	39
5.3	PANDEMIE COVID-19	40
5.3.1	Průběh pandemie v České republice	40
5.4	DÍLČÍ ZÁVĚR	42
6	DOTAZNÍKOVÉ ŠETŘENÍ A ANALÝZA JEHO VÝSLEDKŮ	44
6.1	POPIS POUŽITÉ METODY DOTAZNÍK	44
6.2	PRŮBĚH VÝZKUMU	45
6.3	VÝSLEDKY A DISKUZE.....	45
7	NÁVRHY NA ZLEPŠENÍ NOUZOVÉHO PŘEŽITÍ A HUMANITÁRNÍ POMOCI	57
	ZÁVĚR	58
	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY.....	60
	SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK.....	65
	SEZNAM GRAFŮ	66
	SEZNAM OBRÁZKŮ	67
	SEZNAM TABULEK.....	68
	SEZNAM PŘÍLOH	69

ÚVOD

V dnešní době je ochrana obyvatelstva a zajištění jeho přežití v případě krizových situací a mimořádných událostí stále důležitější záležitostí. Svět se stále více potýká s nečekanými událostmi jako je terorismus, pandemie, zemětřesení, technologické havárie a povodně. Zároveň se ale stále na tyto situace nedostatečně připravujeme. Když pak taková situace nastane, nevíme, jak se zachovat.

Krizové situace a mimořádné události mohou dramaticky ovlivnit životy jednotlivců i celé společnosti. Správná reakce na tyto události a účinná ochrana obyvatelstva vyžaduje nejen adekvátní opatření ze strany vlády a institucí, ale také aktivní zapojení samotných občanů.

V teoretické části práce je popisována problematika ochrany obyvatelstva a její opatření, jako jsou varování a vyrozumění obyvatelstva, evakuace, ukrytí a nouzové přežití. Dále je pojednáno o samotném nouzovém přežití obyvatelstva a jeho důležitých aspektech, jako je nouzové ubytování, nouzové dodávky vody, nouzové základní potřeby, nouzové dodávky energií a poskytování humanitární pomoci. Humanitární pomoc je dalším tématem této práce, kterému se věnovalo.

Praktická část je tvořena praktickými příklady vybraných událostí a výzkumem pomocí dotazníkového šetření na téma připravenost a povědomí veřejnosti o oblasti nouzového přežití obyvatelstva. Praktická část navazuje na poznatky teoretické části práce a na tom i staví. Následně jsou navržena možná opatření.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 CÍLE A METODY

Cílem této bakalářské práce bylo popsat hlavní úkoly ochrany obyvatelstva a s nimi související nouzové přežití. Dalším cílem bylo objasnit obsah humanitární pomoci a provést analýzu znalostí, připravenosti a ochoty lidí reagovat na krizovou situaci. Na základě této analýzy byla navržena opatření pro možné zlepšení povědomí o dané problematice. V rámci této práce byly využity základní metody výzkumu, včetně analýzy, syntézy, indukce, dedukce a dotazníkové metody. Tyto metody byly aplikovány k dosažení stanoveného cíle. Analýza byla provedena pomocí dotazníku, který byl zpracován kvantitativním způsobem.

2 OCHRANA OBYVATELSTVA A SOUVISEJÍCÍ OPATŘENÍ

V České republice je zodpovědnost za ochranu obyvatelstva svěřena státu, s ministerstvem vnitra jako centrálním orgánem. Tato odpovědnost je však rozdělena na všechny úrovně veřejné správy, včetně krajů, obcí s rozšířenou působností a dalších subjektů. Cílem opatření ochrany obyvatelstva je minimalizovat následky krizových situací a mohou být uplatňována i v případě válečného stavu. Právní předpisy stanovují pravomoci a konkrétní odpovědnosti za ochranu života, zdraví a majetku, což je upraveno zejména zákonem č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů. Důležitou roli hraje dostatečná informovanost obyvatelstva, která přispívá k lepší sebeobraně obyvatelstva. (Česko, 2000)

Opatření ochrany obyvatelstva:

- varování a vyrozumění
- evakuace
- nouzové přežití
- ukrytí
- další iniciativy pro ochranu života, zdraví a majetku. (Česko, 2000; Kratochvílová, Kratochvílová ml. a Folwarczny, 2013)

V rámci této práce bude hlavní pozornost věnována nouzovému přežití.

2.1 Varování a vyrozumění

Varování obyvatelstva je komplexní systém, který zahrnuje technologická, organizační a provozní opatření s cílem rychle a efektivně informovat veřejnost o přítomných nebo potenciálních hrozbách. Správné a včasné varování je klíčové pro úspěšné provedení opatření k ochraně obyvatelstva. Pokud hrozí nebo došlo k mimořádné události, je rovněž nezbytné vyrozumět složky integrovaného záchranného systému a jejich pracovníky. (Řehák, Martínek a Legierská, 2019; Zpěvák et al., 2014)

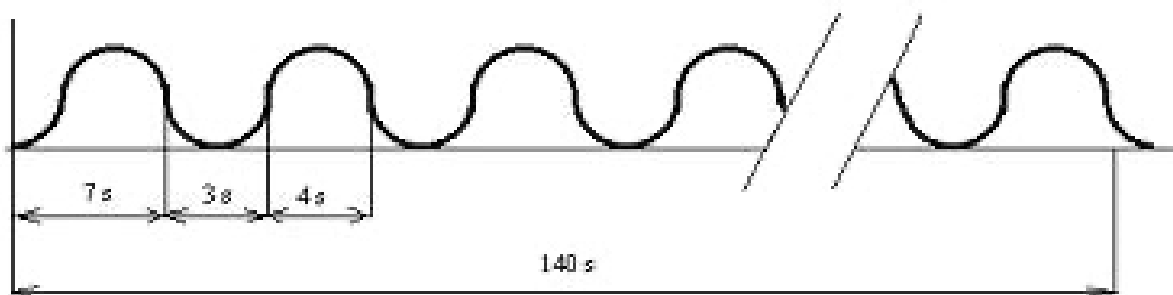
2.1.1 Všeobecná výstraha

Pro varování obyvatelstva před hrozícími nebo již nastalými mimořádnými událostmi se v České republice využívá pouze jednoho varovného signálu, a to "Všeobecná výstraha". Tento signál je vyhlášován pomocí kolísavého tónu sirény a trvá 140 sekund (2 minuty 20 sekund) a může se opakovat až 3 x v rámci přibližně tříminutových intervalů. V případě

elektronických tzv. „mluvících“ sirén je tento varovný tón doplněn o hlasovou informaci, která podrobně charakterizuje povahu ohrožení, například chemickou havárii, radiační havárii nebo nebezpečí zátopové vlny, a zahrnuje výzvu ke sledování vysílání Českého rozhlasu a České televize. (GŘ HZS ČR, © 2024c)

Reakce obyvatelstva na signál Všeobecná výstraha

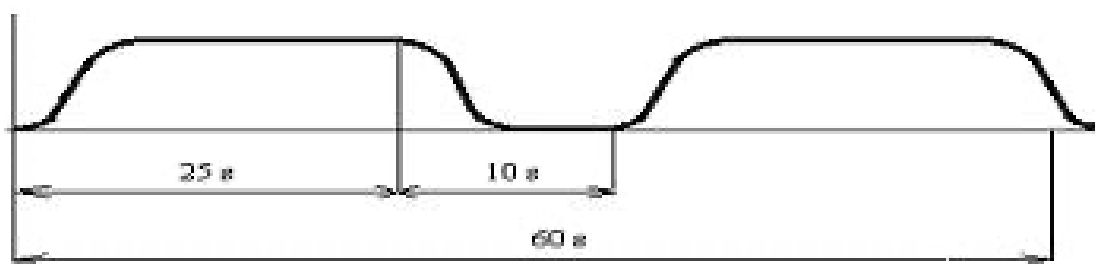
Podle průzkumu Brehovské a kol. (2016), kde byla položena otázka „Co uděláte při zaznění signálu Všeobecná výstraha?“, pouze 625 respondentů ze 1022 označilo správnou odpověď, která zní: „Ukryji se ve zděné budově, zapnu rozhlas nebo televizi a řídím se pokyny odpovědných orgánů.“ Z toho pramení závěr, že obyvatelstvo není dostatečně informováno o klíčových skutečnostech týkajících se jeho chování v případě vzniku mimořádné události.

Obrázek 1 Všeobecná výstraha (GŘ HZS ČR, © 2024c)

2.1.2 Požární poplach

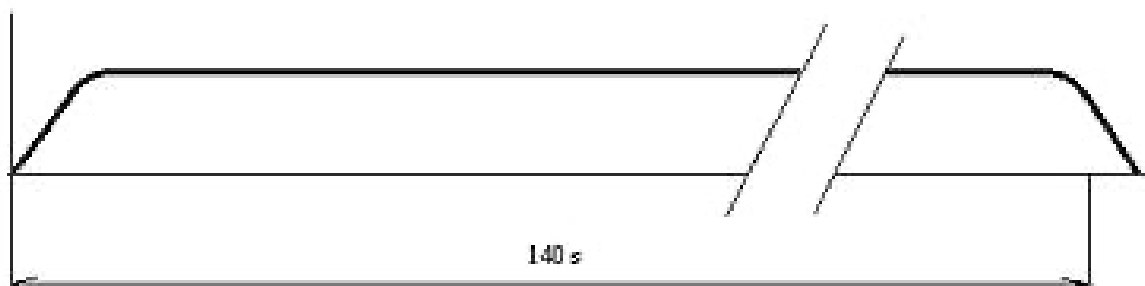
Požární poplach slouží k povolání členů sboru dobrovolných hasičů a není zamýšlen jako varovný signál. Jedná se o přerušovaný tón trvající 60 sekund. U elektronických sirén simuluje tento zvuk zvuk troubení trubkou „HO-ŘÍ“. (Blažková et al., 2015; Kratochvílová, Kratochvílová ml. a Folwarczny, 2013)

Obrázek 2 Požární poplach (GŘ HZS ČR, © 2024c)

2.1.3 Zkouška sirén

Zkouška sirén se koná jednotně na území celé České republiky, a to zpravidla každou první středu v měsíci ve 12:00 hodin. Tento signál slouží k ověření funkčnosti. Během „Zkoušky sirén“ je vysílán trvalý tón po dobu 140 sekund. U elektronických sirén a místních informačních systémů je tento tón doplněn verbálním upozorněním na probíhající nebo již proběhlou zkoušku sirén. (GŘ HZS ČR, © 2024c)

Obrázek 3 Zkouška sirén (GŘ HZS ČR, © 2024c)

2.2 Evakuace

Evakuace je klíčovým prvkem ochrany obyvatelstva, zahrnujícím přesun osob, cenných předmětů, hospodářských zvířat, technického vybavení a potřebných strojů a materiálů z oblastí ohrožených MU do bezpečných lokalit. Tyto lokality musí být schopny poskytnou evakuovaným lidem náhradní ubytování a stravu, pro hospodářská zvířata ustájení a pro věci místo pro skladování. K provedení evakuace se přistupuje v případě, jestliže není možné zabezpečit ochranu obyvatelstva jinými způsoby. (Řehák, Martínek a Legierská; Zpěvák et. al., 2014)

Druhy evakuace

Evakuaci lze klasifikovat dle různých hledisek. Podle rozsahu může být:

- Objektová evakuace – opatření pro přesun obyvatel z jedné nebo omezeného počtu budov;
- Plošná evakuace – opatření určené pro obyvatele části města nebo rozsáhlejšího území. (MVČR, 2017)

Další kritérium je doba trvání evakuace:

- Krátkodobá evakuace – není nutné opustit domov na dlouhou dobu a není poskytnuto náhradní ubytování;
- Dlouhodobá evakuace – vyžaduje opuštění domova po dobu delší než 24 hodin a zajišťuje se náhradní nebo nouzové ubytování. (MVČR, 2017)

Evakuace může být také rozdělena podle způsobu realizace:

- Řízená evakuace – probíhá pod řízením a dohledem odpovědných orgánů;
- Samovolná evakuace – přemístění dle vlastního uvážení. (MVČR, 2017)

2.3 Nouzové přežití

Nouzové přežití obyvatelstva zahrnuje širokou škálu činností a procesů orgánů zodpovědných za řízení krizových situací, úřadů, které mají správní pravomoci, jednotek integrovaného záchranného systému, jednotlivců i organizací. Tyto kroky jsou prováděny za účelem minimalizace negativních dopadů mimořádných událostí a krizových situací, které vyžadují uskutečnění záchranných a likvidačních prací (ZaLP) na zdraví a životy postiženého obyvatelstva. (Doležel et al., 2014)

Více se bude v práci věnováno nouzovému přežití v kapitole 3.

2.4 Ukrytí

Ukrytí je opatření sloužící k ochraně obyvatelstva před negativními účinky mimořádných událostí. V podmínkách České republiky se jedná především o ukrytí při úniku nebezpečných látek, zejména chemických a radioaktivních, při povodních, vichřicích,

tornádech a při teroristickém útoku nebo zbraní hromadného ničení v případě vojenského konfliktu. (Kratochvílová, Kratochvílová ml. a Folwarczny, 2013; GŘ HZS ČR, © 2024a)

Možné způsoby ukrytí při mimořádné události a krizové situaci

Mimořádná událost je definována jako „*Událost nebo situace vzniklá v určitém prostředí v důsledku živelní pohromy, havárie, nezákonnou činností, ohrožením kritické infrastruktury, nákazami, ohrožením vnitřní bezpečnosti a ekonomiky, která je řešena obvyklým způsobem orgány a složkami bezpečnostního systému podle zvláštních právních předpisů. Pod tímto pojmem je v současných právních předpisech ČR uváděna řada pojmů jako jsou např. mimořádná situace, nouzová situace, pohroma, katastrofa, havárie.*“ (MVČR, 2016, s. 40).

Krizová situace je definována jako „*Mimořádná událost podle zákona o integrovaném záchranném systému, narušení kritické infrastruktury nebo jiné nebezpečí, při nichž je vyhlášen stav nebezpečí, nouzový stav nebo stav ohrožení státu.*“ (MVČR, 2016, s. 34).

- Ukrytí při vzniku radiační havárie – pro tuto situaci jsou nejvhodnější uzavřené, zděné prostory, jako jsou sklepy nebo suterény, které lze účinně izolovat od působení radioaktivních látek. Místnost vhodná k ukrytí by měla být bez oken a měla by mít co nejsilnější stěny. Alternativně se volí místnost umístěná ve středu budovy. (GŘ HZS ČR, © 2024a)
- Ukrytí v případě úniku nebezpečné chemické látky – mnoho chemických látek je těžších než vzduch, což znamená, že mají tendenci zůstat blízko země a snadněji pronikají do sklepních nebo přízemních místností než do vyšších pater na závětrné straně budov. Proto je vhodné hledat úkryt právě v těchto částech budov. V situaci, kdy dochází k úniku chemikálií, je doporučeno vyhledat úkryt ve vyšších patrech na opačné straně budovy, než je místo, odkud únik pochází. (GŘ HZS ČR, © 2024a)
- Ukrytí v případě vojenského ohrožení – po zaznění varovného signálu „Všeobecná výstraha“ je důležité co nejrychleji najít úkryt. Hledejte nejbližší budovu, tunel nebo metro a tam se ukryjte. Zvolte to, co je dostupné a nejbližší vám. V budově preferujte suterénní nebo sklepní prostory. Pokud jste již uvnitř budovy, zůstaňte tam a nevycházejte ven. Vyhněte se oknům a dveřím a hledejte úkryt v suterénních nebo sklepních prostorech, případně vyhledejte místnost v co nejnižším patře uprostřed budovy. (GŘ HZS ČR, © 2024a)

- Ukrytí v případě vichřice a tornáda – bezpečným úkrytem v nízkopodlažním domě je suterén, sklep nebo místnost v nejnižším patře bez oken. Pokud se nacházíte ve výškové budově a nemáte čas dostat se do nejnižšího patra, vyhledejte střed budovy, ideálně chodbu bez oken. Pokud jste v malém objektu bez základů, opusťte ho okamžitě a hledejte nejbližší budovu s pevnými základy, kde se můžete ukrýt. V případě, že jste venku v otevřené krajině, snažte se najít úkryt v terénních prohlubních a nerovnostech, které vás alespoň částečně ochrání před padajícími stromy a letícími předměty. Držte rukama hlavu, hrudník a břicho, abyste se chránili před možným nebezpečím. (GŘ HZS ČR, © 2024a)

Improvizované úkryty jsou prostory ve stavbách, buď podzemní nebo nadzemní, určené k ukrytí obyvatelstva v případě vojenských krizových situací. Tyto úkryty poskytují ochranu proti tepelnému a světelnému záření, radiaci, kontaminaci a zbraním hromadného ničení. (Kratochvílová, Kratochvílová ml. a Folwarczny, 2013; Řehák, Martínek a Legierská, 2019)

Stálé úkryty jsou trvalé ochranné prostory umístěné v podzemních částech staveb nebo samostatně stojících, určené k ochraně obyvatelstva v případě válečného stavu. Tyto úkryty nejsou určeny pro mimořádné události nebo krizové situace nevojenské povahy. (Kratochvílová, Kratochvílová ml. a Folwarczny, 2013)

Rozdělení stálých úkrytů:

- stálé tlakově odolné úkryty,
- stálé tlakově neodolné úkryty,
- ochranné systémy podzemních dopravních staveb (např. ochranný systém metra).
(Kratochvílová, Kratochvílová ml. a Folwarczny, 2013)

2.5 Další iniciativy pro ochranu života, zdraví a majetku

Kromě výše uvedených opatření existuje řada dalších iniciativ zaměřených na ochranu obyvatelstva, včetně zajištění nebezpečných oblastí a dekontaminace, individuální ochrany, preventivní výchovné činnosti, záchranných, vyprošťovacích a likvidačních prací, poskytování humanitární pomoci, dobrovolnické podpory a psychosociální pomoci.

2.6 Dílčí závěr

První kapitola je věnována problematice ochrany obyvatelstva a souvisejícím opatřením v České republice. Klíčovými právními předpisy v této oblasti jsou zákony o krizovém řízení a o integrovaném záchranném systému. Tyto zákony, konkrétně zákon č. 239/2000 Sb. o integrovaném záchranném systému a zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení, obsahují různá opatření a postupy, jejichž cílem je minimalizovat dopady mimořádných událostí a krizových situací na životy, zdraví, majetek a životní prostředí. Hlavními oblastmi ochrany obyvatelstva jsou varování a vyrozumění veřejnosti, evakuace, nouzové přežití, ukrytí a další opatření, která mají zajistit ochranu života, zdraví, majetku a životního prostředí. Varování a vyrozumění obyvatelstva jsou zajišťovány prostřednictvím jednotného systému varování, který využívá signál „Všeobecná výstraha“. Evakuace je důležitým opatřením při hrozbě MU a může být objektová nebo plošná, krátkodobá nebo dlouhodobá, řízená nebo neřízená. Nouzové přežití obyvatelstva zahrnuje činnosti a postupy prováděné za účelem minimalizace negativních dopadů MU a KS na obyvatelstvo. Ukrytí obyvatelstva je důležitým opatřením především při úniku nebezpečných látek, vichřicích, tornádech a vojenském ohrožení.

Celkově lze říct, že ochrana obyvatelstva je důležitým úkolem státu a veřejné správy, který vyžaduje komplexní přístup a spolupráci všech složek integrovaného záchranného systému. Zároveň je nezbytná informovanost obyvatelstva a jeho schopnost adekvátně reagovat v krizových situacích, což napomáhá k účinnější ochraně životů, zdraví, majetku a životního prostředí. A zároveň se jedná o velmi složitou problematiku, která je teoreticky dobře zpracována a procvičována, ale realita často přináší úplně odlišné, mnohem komplikovanější a náročnější situace. Přece jenom jsou zde v sázce lidské životy, zdraví a majetek.

3 NOUZOVÉ PŘEŽITÍ OBYVATELSTVA

Nouzové přežití obyvatelstva je termín, který popisuje dočasné způsoby, jak lidé postižení následky mimořádných událostí (MU) nebo krizových situací (KS) mohou přežít. Tato koncepce zahrnuje především opatření pro nouzové ubytování, zajištění potravin, pitné vody a energií a organizaci humanitární pomoci. (MVČR, © 2024)

Legislativní rámec pro ochranu obyvatelstva byl stanoven zákonem č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů. Jedním z hlavních cílů tohoto zákona je zabezpečení nouzového přežití obyvatelstva v případě MU a KS. (Foldyna, 2007)

Nouzová opatření pro přežití obyvatelstva nejsou zaměřena pouze na evakuované osoby, ale také na ty, kteří zůstali v postižených oblastech během MU nebo KS. Tato opatření budou implementována po celou dobu, kdy bude situace vyžadovat mimořádná opatření k ochraně zdraví, života a životních potřeb obyvatelstva. Jejich realizace bude postupně ukončena s návratem postižených osob do svých domovů a obnovením normálního provozu infrastruktury v dotčených oblastech. Tyto kroky jsou součástí Plánu nouzového přežití obyvatelstva, který je začleněn do havarijního plánu kraje. (Kratochvílová, Kratochvílová ml. a Folwarczny, 2013; Řehák, Martínek a Legierská, 2019)

3.1 Opatření nouzového přežití obyvatelstva

Přehled základních opatření nouzového přežití obyvatelstva je vymezen ve vyhlášce 328/2001 Sb., o některých podrobnostech zabezpečení IZS.

Zabezpečení opatření nouzového přežití zahrnuje soubor činností a postupů vládních úřadů, dalších dotčených subjektů a obyvatelstva samotného. Cílem těchto opatření je minimalizovat nepříznivé dopady MU a KS na zdraví a životy postiženého obyvatelstva. (GŘ HZS ČR, © 2024b)

Tabulka 1 Obsah jednotlivých opatření nouzového přežití (Kratochvílová, Kratochvílová ml. a Folwarczny, 2013)

Poř. č.	Název opatření	Obsah opatření
1.	Nouzové ubytování	Zajištění náhradních ubytovacích kapacit: <ul style="list-style-type: none"> ▪ prioritně využívat objekty se stacionárním lůžkovým, stravovacím a hygienickým vybavením (např. hotely, ubytovny, školy), ▪ dále stacionární zařízení s hygienickým vybavením a prostory pro umístění lůžek (sportovní haly, školy vč. tělocvičen); ▪ mobilní zařízení (maringotky, stany).
2.	Nouzové zásobování potravinami	Zajištění zásobování základními druhy potravin: <ul style="list-style-type: none"> ▪ obchody a sklady s potravinami, zabezpečení stravování: ▪ využití stálých stravovacích zařízení (restaurace, hotely, bufety, menzy), ▪ mobilní stravovací zařízení (pojízdné kuchyně).
3.	Nouzové zásobování pitnou vodou	Zabezpečení nezbytného množství pitné vody v požadované jakosti, většinou: <ul style="list-style-type: none"> ▪ cisterny s pitnou vodou, ▪ balená pitná voda, mobilní úpravny pitné vody.
4.	Nouzové základní služby obyvatelstvu	Zahrnují: <ul style="list-style-type: none"> ▪ poskytování informací o situaci a přijímaných opatřeních, ▪ zdravotnické služby, ▪ sociální služby ▪ hygienické služby,

Tabulka 2 Obsah jednotlivých opatření nouzového přežití - pokračování (Kratochvílová, Kratochvílová ml. a Folwarczny, 2013)

		<ul style="list-style-type: none"> ▪ veterinární služby ▪ poštovní, dopravní, technické, opravárenské a pohřební služby, ▪ zásobování šatstvem, přikrývkami, hygienickými prostředky.
5.	Nouzové dodávky energií	<p>Zajištění energií pro obyvatelstvo, subjekty KI a důležité provozy a objekty potřebné k zabezpečení činností na zasaženém území. Využívá se k tomu nouzové propojení energetických sítí, pojízdné a přenosné zdroje energií; zabezpečení dodávek především tuhých paliv.</p> <p>Jedná se o tyto druhy energie:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ elektrická, ▪ tepelná ▪ plyn.
6.	Organizování humanitární pomoci	<p>Humanitární pomoc se využívá výhradně k uspokojování základních životních potřeb zasažených obyvatel.</p> <p>Formy poskytování humanitární pomoci jsou:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ materiální, ▪ finanční, ▪ duchovní a psychologická.

Stát má odpovědnost za organizaci a řízení těchto opatření, ale na jejich provádění se podílí také úřady místní samosprávy, právnické subjekty, podnikající jednotlivci, občanská sdružení, nevládní organizace a samotní občané. Poskytovaná humanitární pomoc je dobrovolná a zdarma. Tato opatření jsou navržena pro řešení MU, které vyžadují vyhlášení třetího nebo zvláštního stupně poplachu. (Foldyna, 2009)

3.1.1 Nouzové ubytování

Nouzové ubytování je dočasné ubytování obyvatelstva, které bylo postiženo MU nebo KS v objektech. Jedná se o využití prostor, které běžně nejsou určeny pro bydlení, ale jsou dočasně upraveny a vybaveny tak, aby splňovaly základní potřeby spánku, odpočinku a hygieny osob. Tato ubytování obvykle zahrnují veřejné budovy jako školy, koleje, tělocvičny, sportovní areály apod. Tyto prostory mají zařízení pro přípravu jídla a poskytují adekvátní sociální zařízení. Mimo veřejné budovy mohou být v nouzových situacích využity také hotely, rekreační zařízení a soukromé domy, za podmínky, že je předem stanoveno financování poskytovaných služeb. Každý hasičský záchranný sbor kraje má zpracovaný seznam vhodných objektů pro nouzové přežití obyvatelstva. (Holec, 2021; Blažková et al., 2015)

K zajištění nouzového ubytování může být vytvořena i základna materiální humanitární pomoci. Tyto základny se staví v případech, kdy není možné využít běžných stacionárních zařízení. Jedná se o speciální místa, která slouží k poskytnutí základních životních potřeb až pro 150 osob postižených mimořádnou událostí po dobu, která je nezbytně nutná. Pro okamžitou a naléhavou pomoc postiženým může být využit kontejner nouzové přežití, ten je určen pro 25 nebo 50 osob. (Holec, 2021)

3.1.2 Nouzové zásobování potravinami

Dle Kratochvílové, Kratochvílové ml. a Folwarcznyho (2013) se nouzové zásobování potravinami realizuje dvěma způsoby:

- poskytování základních druhů potravin, které lze získat z nezasažených obchodů nebo skladů s potravinami,
- zabezpečení stravování pomocí stravovacích zařízení, jako jsou restaurace, hotely, školní jídelny, menzy apod., toto stravování může být buď přímo v těchto zařízeních nebo mohou být uvařená jídla v těchto zařízeních dovezena do míst nouzového ubytování.

Při nouzovém stravování je předpokládána určitá redukce množství jídla a úprava složení a výběru pokrmů. Při nouzovém stravování je vhodné stanovit denní dávky jídla na osobu a stanovit normy pro jejich energetickou a výživovou hodnotu. (Kratochvílová, Kratochvílová ml. a Folwarczny, 2013)

Při posuzování, odkud bude zabezpečováno zásobování nebo stravování, se nejprve bere v úvahu dostupnost zdrojů v dané lokalitě, popřípadě v nejbližším možném okolí. (Doležel et al., 2014)

3.1.3 Nouzové zásobování pitnou vodou

Nouzové zásobování pitnou vodou trvá po dobu nezbytně nutnou k obnovení normálního zásobování, pokud není možné zajistit dodávku vody standardními prostředky, jako jsou vodovody nebo studny. V případě poruch a havárií vodovodních systémů mohou být použity cisterny a jiné prostředky, které mají k dispozici provozovatelé vodovodů. Pokud jsou tyto prostředky nedostatečné, lze k zajištění pitné vody využít balenou vodu, sady na dezinfekci a mobilní úpravy vody. (Holec, 2021)

Podle Blažkové et al. (2015) je doporučeno minimální množství pitné vody pro každou osobu 5 litrů za první dva dny v požadované kvalitě. Pro třetí den a následující dny se doporučuje zvýšit toto množství na 10 až 15 litrů na osobu.

Sharan, Tal a Coccossis (2007) ve své publikaci „Water Supply in Emergency Situations“ uvádějí, že voda je jedním z nejdůležitějších prvků k udržení života. Národní, regionální a místní orgány po celém světě mají odpovědnost udržovat potřebnou infrastrukturu a chránit zdroje pro nepřetržité a řádné zásobování kvalitní, zdravou a bezpečnou vodou pro každodenní potřeby celé populace. Stále existují části světa, které nemají potřebné vodní zdroje pro své základní potřeby, ať už ve smyslu množství nebo kvality, nebo obojího.

3.1.4 Nouzové základní služby obyvatelstvu

Tyto služby zahrnují poskytování informací o aktuální situaci, zdravotnické, sociální, veterinární, poštovní, dopravní, opravárenské, pohřební a další služby, které jsou nezbytné pro postižené obyvatelstvo. Pro zajištění těchto služeb jsou předem určeny objekty a komunikační spojení na odpovědné osoby. (Adamec, 2012)

V první řadě je nutné zajistit nouzové základní služby pro osoby umístěné ve zdravotnických zařízeních a v ústavech sociální péče. (Holec, 2021)

3.1.5 Nouzové dodávky energií

Nouzové zásobování energií má za cíl zajistit dostatečné dodávky veškerých potřebných forem energie, včetně elektrické energie, plynu, tepla a paliv. Toto zajištění je klíčové nejen

pro obyvatelstvo, ale také pro kritické infrastruktury a provozy nezbytné k udržení činnosti na postiženém území. (Karvan, 2011)

3.1.6 Organizování humanitární pomoci

Pravidla pro realizaci humanitární pomoci jsou uvedena v nařízení vlády 463/2000 Sb.

Humanitární pomoc zahrnuje široké spektrum opatření v oblasti materiální, duchovní, zdravotní, sociální a právní pomoci, která jsou poskytována se ve prospěch zasaženému obyvatelstvu během MU nebo KS. Jejím hlavním cílem je zlepšit životní podmínky a zmírnit utrpení lidí dotčených těmito situacemi. Humanitární pomoc je poskytována a přijímána s účelem naplnění základních životních potřeb obyvatelstva a přispění k obnově postižených oblastí po MU nebo KS. Tato podpora může nabývat různých forem, jako jsou materiální nebo finanční dary, poskytování služeb nebo specifické práce. Poskytování humanitární pomoci je dobrovolné a realizuje se různými subjekty, včetně orgánů veřejné správy, územních samosprávních celků, právnických a fyzických osob, nevládních a neziskových organizací, sdružení občanů a jednotlivců. Může být poskytována na základě žádostí o pomoc nebo z vlastní iniciativy skrze nabídky pomoci. (Kratochvílová, Kratochvílová ml. a Folwarczny, 2013)

V tabulce č. 3 jsou uvedeny různé typy mimořádných událostí nebo krizových situací, při nichž mohou být implementována opatření nouzového přežití obyvatelstva.

Tabulka 3 Typy mimořádných událostí nebo krizových situací, při kterých jsou realizována opatření nouzového přežití obyvatelstva (Kratochvílová, 2005)

Poř. č.	Kategorie rizika	Typ rizika
1.	Živelné pohromy	<ul style="list-style-type: none"> • přirozené povodně; • větrné smršti; • sněhové kalamity; • dlouhotrvající sucha; • rozsáhlé požáry.
2.	Technologické havárie	<ul style="list-style-type: none"> • radiační havárie; • úniky nebezpečných chemických látek; • zvláštní povodně způsobené narušením vodních děl; • rozsáhlé poruchy inženýrských sítí; • havárie na vodovodních řádech a zdrojích; • velké dopravní, železniční a letecké nehody.
3.	Hromadné nákazy	<ul style="list-style-type: none"> • epidemie a epizootie.
4.	Hospodářské krize	<ul style="list-style-type: none"> • narušení dodávek potravin velkého rozsahu; • nedostatek pitné vody; • narušení dodávek elektrické energie, plynu nebo tepelné energie.
5.	Imigrace osob	<ul style="list-style-type: none"> • masový příliv cizinců; • migrace vlastního obyvatelstva a samovolná evakuace.
6.	Vysoký stav kriminality	<ul style="list-style-type: none"> • terorismus; • záškodnictví; • masové násilné činy.
7.	Občanské nepokoje	<ul style="list-style-type: none"> • masové pouliční nepokoje • rasové nepokoje.
8.	Válečný stav	<ul style="list-style-type: none"> • rozsáhlá a závažná diverzní činnost; • vnější vojenské napadení státu.

V průzkumu Brehovské a kol. (2016) byla otázka zaměřena na to, kam by se respondenti evakovali v případě radiační havárie. Celkem 1 016 účastníků odpovědělo na tuto otázku. Z nich 406 by se evakovalo k příbuzným, 134 ke známým, 85 by volilo vlastní rekreační chatu a 391 by využilo ubytování poskytnuté orgány zabezpečujícími evakuaci.

3.2 Postup při zabezpečování nouzového přežití obyvatelstva

Postup zabezpečování nouzového přežití obyvatelstva obvykle probíhá skrze následující fáze:

- příprava,
- plánování,
- školení a procvičování,
- realizace. (Kratochvílová, Kratochvílová ml. a Folwarczny, 2013)

Příprava začíná analýzou rizik dané oblasti, na základě které se identifikují potenciální MU nebo KS, pro něž je třeba plánovat konkrétní opatření nouzového přežití. Tato fáze zahrnuje také odhad trvání těchto opatření. (Kratochvílová, Kratochvílová ml. a Folwarczny, 2013).

Plánování obnáší stanovení potřebných zdrojů a prostředků pro realizaci opatření, které jsou odvozeny z identifikovaných rizik a dopadů MU na obyvatelstvo. (Kratochvílová, Kratochvílová ml. a Folwarczny, 2013)

Školení a procvičování jsou klíčové součásti přípravy na zabezpečení nouzového přežití. Organizace školení pro odpovědné pracovníky a procvičování scénářů pomáhá sjednotit postupy správních orgánů a dalších subjektů, zlepšit porozumění problematice a reagovat flexibilněji na situace. (Kratochvílová, Kratochvílová ml. a Folwarczny, 2013)

Realizace zahrnuje samotné provedení opatření nouzového přežití obyvatelstva v případě mimořádných událostí nebo krizových situací. Za zabezpečení této fáze jsou odpovědné stanoveny určené osoby. (Kratochvílová, Kratochvílová ml. a Folwarczny, 2013)

3.3 Dílčí závěr

Závěr této kapitoly přináší komplexní pohled na problematiku nouzového přežití obyvatelstva v situacích MU či KS. V rámci integrovaného záchranného systému jsou implementována opatření, která mají za cíl minimalizovat negativní dopady těchto událostí na zdraví, životy a životní podmínky zasaženého obyvatelstva. Legislativní rámec v podobě

zákona č. 239/2000 Sb. poskytuje základní směrnici pro plnění úkolů v oblasti ochrany obyvatelstva, přičemž jedním z klíčových úkolů je zabezpečování nouzového přežití. Opatření nouzového přežití obyvatelstva zahrnují evakuaci, nouzové ubytování, zásobování potravinami a pitnou vodou, poskytování základních služeb, zabezpečování dodávek energií a organizování humanitární pomoci

Nouzové přežití obyvatelstva není pouze o dočasném poskytnutí základních potřeb, ale také o obnovení normálního života a infrastruktury na postiženém území. Celkově lze konstatovat, že správně nastavená a připravená opatření mohou v KS výrazně pomoci chránit obyvatelstvo a posílit jeho schopnost odolávat neočekávaným událostem.

Nelze opomenout, že jakákoliv krizová situace na každého člověka působí úplně jinak, někdo se s tím dokáže vyrovnat a jiný je po psychické stránce úplně na dně. Představte si situaci, kdy musíte opustit domov, nemáte kam jít, a tak jste ubytování v nouzovém ubytování spolu s ostatními lidmi. Všude je chaos, lidí pláčou, nadávají, křičí, ohromné množství emocí. A teď jste tam vy a přemýšlíte, jak tuto situaci zvládnout. Není to jako doma, kde jste zvyklý na svůj klid a systém, najednou vám to ostatní narušují, ačkoliv neúmyslně. V noci nemůžete spát, protože někteří ponocují, chrápou, do toho máte v hlavě myšlenky na domov, zda ještě vůbec nějaký máte? Je to velmi náročná a vypjatá situace, ze které se člověk může dostávat ještě hodně dlouho po návratu do svého bydliště. Mnohdy je nutná i další spolupráce s psychology. Musíme si vážit každé chvíle, kdy můžeme být doma a v klidu si vypít třeba čaj.

4 HUMANITÁRNÍ POMOC

Humanitární pomoc lze definovat jako „Činnost vládních i nevládních orgánů a organizací, dobročinných spolků a jednotlivců konaná ve prospěch obyvatelstva určitého regionu, postiženého krizovou situací. V mezinárodním měřítku, pak i pomoc obyvatelstvu regionů na území jiného státu, strádajícího v důsledku vnitřních či mezinárodních konfliktů.“ (MVČR, 2016, s. 24).

Právní úprava humanitární pomoci zahrnuje legislativní dokumenty, jako je zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů, nařízení vlády č. 463/2000 Sb., o stanovení pravidel pro účast v mezinárodních záchranných operacích a poskytování a přijímání humanitární pomoci, a vyhláška Ministerstva vnitra č. 328/2001 Sb., která upřesňuje některé aspekty integrovaného záchranného systému. (Holec, 2021)

Humanitární pomoc se primárně zaměřuje na poskytování materiální a logistické podpory jedincům postiženým katastrofami, ať už jsou způsobeny lidskými konflikty nebo přírodními událostmi, jako jsou války, sucha, zemětřesení, tsunami a hurikány. (Rada EU a Evropská rada, © 2022)

Mezi ty, kdo potřebují humanitární pomoc patří:

- skupiny obyvatelstva ohrožené nedostatkem potravy a hladem;
- uprchlíci a lidí vnitřně vysídlení;
- oběti ozbrojených konfliktů a jiných forem fyzického či psychického násilí;
- osoby, jejichž domovy byly zničeny nebo byli zbaveny možnosti obživy. (Rada EU a Evropská rada, © 2022)

Podle Rady EU a Evropské rady (© 2022) je zhruba 80 % současných humanitárních potřeb důsledkem ozbrojených konfliktů.

Humanitární pomoc zahrnuje širokou škálu činnosti v oblasti pomoci, včetně poskytování:

- potravin a nutriční podpory;
- přístřeší;
- zdravotní péče;

- vody a hygienických zařízení;
- ochrany před fyzickým a psychologickým utrpením, včetně sexuálního a genderového násilí;
- vzdělávání při krizových situacích;
- peněžité pomoci. (Rada EU a Evropská rada, © 2022)

4.1 Mezinárodní humanitární právo

Jukl (2018) definuje mezinárodní humanitární právo (MHP) jako součást mezinárodního práva, která se zaměřuje na právní regulaci ozbrojených konfliktů s cílem maximalizovat humanitární aspekty. To zahrnuje bezdiskriminační respektování důstojnosti lidské bytosti za všech okolností a snahu minimalizovat nebo předcházet utrpení, zejména těch, kteří nejsou přímo zapojeni do konfliktu, a těch, kteří byli konfliktem postiženi v důsledku nemoci, zranění nebo zajetí.

Systém hlavních smluv MHP je tvořen těmito instrumenty:

1. *Ženevské úmluvy o ochraně obětí ozbrojených konfliktů z roku 1949,*
2. *Úmluva o ochraně kulturních statků za ozbrojeného konfliktu z roku 1954,*
3. *Úmluva o zákazu vývoje, výroby a skladování bakteriologických (biologických) a toxinových zbraní a o jejich likvidaci z roku 1972,*
4. *Dodatkové protokoly k Ženevským úmluvám z roku 1977,*
5. *Úmluva o zákazu nebo omezení používání určitých druhů konvenčních zbraní, které mohou způsobit nadměrné utrpení nebo mít nerozlišující účinky z roku 1980 a její protokoly,*
6. *Úmluva o zákazu vývoje, výroby, skladování a užívání chemických zbraní a o jejich likvidaci z roku 1993,*
7. *Úmluva o zákazu používání, skladování, výroby a přesunu protipěchotních min a jejich likvidaci z roku 1997,*
8. *Římský statut mezinárodního trestního tribunálu OSN z roku 1998,*
9. *Opční protokol k Úmluvě o právech dítěte o zapojování dětí do ozbrojených konfliktů z roku 2000,*

10. Úmluva o kazetové municí z roku 2008,

11. Smlouva o obchodu se zbraněmi z roku 2013. (Jukl, 2018)

Česká republika je smluvní stranou všech uvedených smluv.

4.2 Úkoly humanitární pomoci

- Zřízení a organizace systému pro provedení humanitární pomoci na příslušném území,
- jmenování a sestavení pracovní skupiny pro realizaci humanitární pomoci,
- identifikace a určení místa distribuce humanitární pomoci,
- spolupráce s humanitárními organizacemi působícími na daném území. (Kratochvílová, Kratochvílová ml. a Folwarczny, 2013)

Humanitární pomoc je regulována podle § 12 zákona č. 241/200 Sb., o HOPKS. Zásoby humanitární pomoci (ZHP) jsou spravovány Správou státních hmotných rezerv (SSHR) a jsou poskytovány státem postiženým jednotlivcům po vyhlášení KS. To je v souladu se zákonem č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení na správním území zasaženém KS. Rozhodnutí o přidělení ZHP je v pravomoci předsedy SSHR, který jedná na základě žádosti hejtmana kraje nebo starosty obce s rozšířenou působností (ORP) Hejtman kraje nebo starosta ORP zajišťuje přidělení ZHP fyzickým osobám, které vážně postihla KS. Poskytnuté ZHP se neúčtují ani nevracejí. Zásoby pro humanitární pomoc obsahují potravinové dávky, osobní hygienické potřeby, náhradní oblečení a obuv, spací pytle a balenou pitnou vodu, určené pro pokrytí potřeb v prvních třech dnech KS. (SSHR, © 2024; Řehák, Martínek a Legierská, 2019)

4.3 Nejznámější humanitární organizace

ADRA ČR

ADRA České republiky byla založena v roce 1992 jako organizace zaměřená na humanitární pomoc a rozvoj. Je součástí mezinárodní sítě charitativních organizací ADRA, která působí ve více než 100 zemích světa. Poskytuje okamžitou podporu během přírodních katastrof a usiluje o zlepšení životních podmínek lidí žijících v chudobě. Její dobrovolnická centra rozprostřená po celé republice spojuje lidi ochotné pomáhat s těmi, kdo pomoc potřebují,

včetně seniorů, lidí se zdravotním postižením a dalších. ADRA České republiky se také věnuje globálnímu vzdělávání. (ADRA, © 2020-2024)

Český červený kříž

Společnost Český červený kříž (ČČK) je organizací poskytující humanitární pomoc na území České republiky a je zakotvena v právním rámci. Jako nezbytná součást celosvětového hnutí Červeného kříže a Červeného půlměsíce, sdružujícího 192 národních společností, má ČČK širokou působnost a zasahuje do různých oblastí humanitárního úsilí. (IFRC, © 2024)

Český červený kříž se zaměřuje především na oblasti humanitární, sociální, zdravotní a zdravotně-výchovné. Jeho posláním je naplňování úkolů, což představuje činnost prospěšnou pro celou společnost. (Český červený kříž, © 2024)

Člověk v tísni

Člověk v tísni, založený v roce 1992, je nezisková organizace, jejímž hlavním posláním je podpora lidských práv, rozvojová spolupráce a poskytování humanitární pomoci. Síla organizace spočívá v poskytování pomoci v oblastech postižených konflikty, válkami, chudobou a nerovnostmi. Její činnost zahrnuje podporu ve vzdělávání, zdravotnictví, výživě a zajišťování přístupu k pitné vodě. Dále se angažuje v ochraně obětí násilí a podporuje projekty zaměřené na životní prostředí a lidskou důstojnost. Člověk v tísni je rovněž členem Alliance 2015, což posiluje jeho pozici a schopnost působit jak na úrovni České republiky, tak i v zahraničí prostřednictvím svých projektů a humanitárních misí. (Člověk v tísni, © 2024)

Charita České republiky

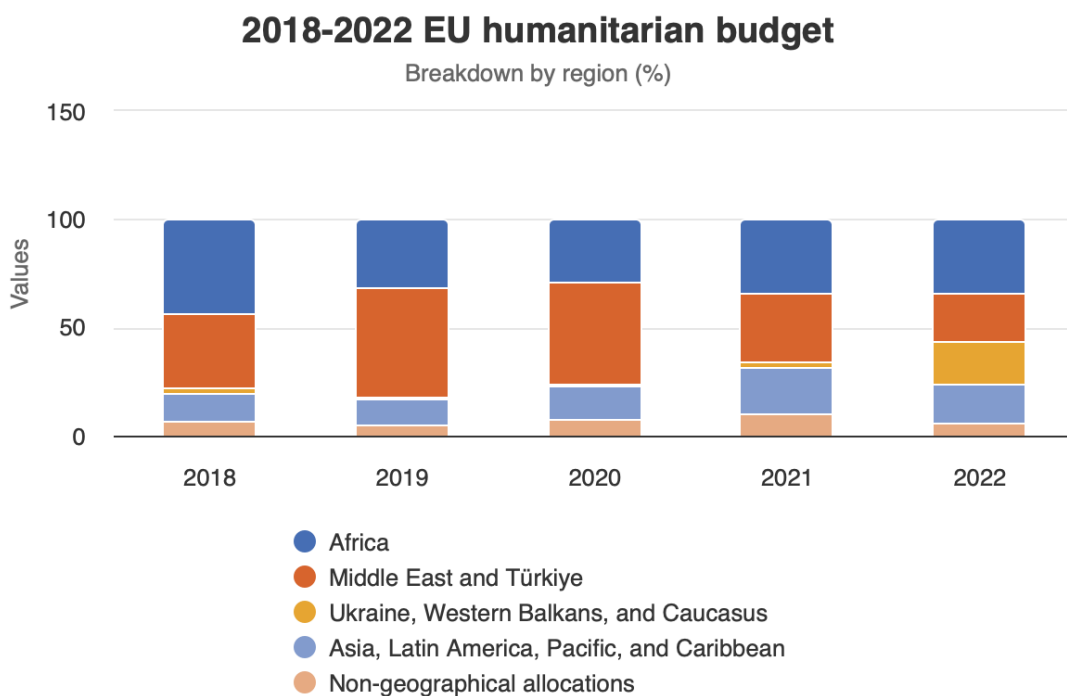
Charita České republiky poskytuje pomoc již po celé jedno století. Své podporované provází celým životem, od bezbranného dětství až po bezmocné stáří. Jejich pohonnou silou je bezvýhradná láska k lidem, která je zároveň jejich největší přidanou hodnotou. Překonávají překážky a neustále hledají nové způsoby, jak pomoci. (Charita České republiky, © 2024)

4.4 Humanitární pomoc a Evropská unie

Humanitární pomoc EU je založena na mezinárodních humanitárních zásadách a jak je uvedeno v Evropském konsensu o humanitární pomoci. (European Commission, © 2023)

Humanitární pomoc je směřována nestranně k postiženým populacím, bez ohledu na jejich rasu, etnickou skupinu, náboženství, pohlaví, věk, národnost nebo politické přesvědčení. Evropská komise poskytuje humanitární pomoc od roku 1992 ve více než 110 zemích a každý rok se dostane k milionům lidí na celém světě. Humanitární pomoc financována EU je poskytována ve spolupráci s agenturami OSN, mezinárodními organizacemi a nevládními organizacemi. Tato pomoc EU pokrývá oblasti zásahu, jako jsou potraviny a výživa, ubytování, zdravotní péče, voda a sanitace a vzdělávání v KS. (European Commission, © 2023)

V posledních letech humanitární financování EU neustále roste. Je pozoruhodné, že v roce 2022 se konečný humanitární rozpočet EU zvýšil o 20 % na 2,62 miliardy EUR, což je o 440 milionů EUR více než rok předtím. Díky tomuto dodatečnému financování byla EU schopna zachovat podobnou úroveň financování nebo je částečně navýšit pro nejdůležitější krizi roku 2022. (European Commission, © 2023)

Obrázek 4 Humanitární rozpočet EU za roky 2018-2022 (European Commission, © 2023)

V roce 2022 prakticky všechny humanitární prostředky pro Ukrajinu (až 95 %) pocházely z navýšení rozpočtu získaného v průběhu roku. (European Commission, © 2023)

4.5 Dílčí závěr

Závěrem této části lze říci, že humanitární pomoc hraje klíčovou roli v ochraně a podpoře obyvatelstva v KS po celém světě. Humanitární pomoc přináší materiální, logistickou a emocionální podporu lidem postiženým přírodními katastrofami, ozbrojenými konflikty a dalšími KS. Mezinárodní humanitární právo, stanovené smlouvami a protokoly, klade důraz na respektování lidské důstojnosti a snahu minimalizovat utrpení postižených.

Česká republika se aktivně účastní poskytování humanitární pomoci a má připravené mechanismy pro rychlou a účinnou reakci v případě KS.

Organizace jako ADRA ČR, Charita ČR, Český červený kříž a Člověk v tísni, hrají důležitou roli v poskytování pomoci lidem po celém světě.

Evropská unie přispívá poskytováním finančních prostředků a koordinací pomoci ve spolupráci s mezinárodními organizacemi. Je zjevné, že humanitární pomoc představuje klíčovou roli celosvětových snah o ochranu a posílení lidských životů v dobách největší nouze.

II. PRAKTICKÁ ČÁST

5 PRAKTICKÉ PŘÍKLADY VYBRANÝCH UDÁLOSTÍ

V rámci této kapitoly budou popsány tři krizové situace v České republice a jejich průběh. Kapitola je rozdělena na části, kde je nejprve popis samotné události a následný časový sled jejího vývoje. Jako první se zaměříme na tornádo, které v červnu roku 2021 sužovalo jižní Moravu. Toto tornádo, které je považováno za největší tornádo v historii České republiky, mělo značný dopad na životy a majetek obyvatel, regionální infrastrukturu a způsobilo rozsáhlé škody. Jako druhé se budeme věnovat krizové události, která postihla Národní park České Švýcarsko v červenci 2022. A jako třetí krizová situace bude přiblížena pandemie COVID-19, která výrazně ovlivnila životy lidí po celém světě, včetně České republiky. Analyzujeme průběh pandemie, opatření přijatá vládou a vývoj situace v průběhu času.

5.1 Tornádo na jižní Moravě

Dne 24. června 2021 postihlo jižní Moravu největší tornádo v nedávné historii České republiky, které přešlo oblastí Břeclavsko a Hodonínsko. Následující části práce budou věnovány chronologii událostí, aktivitám IZS a dobrovolníků, jakož i problémům, se kterými se museli na místě potýkat záchranáři a další zúčastněné osoby.

5.1.1 Tornádo jako meteorologický jev

Tornádo je termín, který pochází ze španělského slova „tronada“, což znamená bouře. Tornádo je extrémní rotační vítr, který se formuje, když se tento vítr dotkne zemského povrchu. Spouští ze základny oblaků cumulonimbus. Vítr dosahuje obvykle rychlosti mezi 180 až 360 km/h, i když mohou být i silnější. (Meteocentrum, © 2007-2023)

Tornáda jsou rozšířena po celém světě, ale nejčastěji se vyskytují v oblastech středozápadní a jižní Ameriky. Tyto regiony jsou součástí tzv. tornádového pásu, který se táhne od Skalistých hor přes povodí řeky Mississippi až k Apalačským pohořím. Tento pás zahrnuje území států jako je Texas, Kansas, Oklahoma a Nebraska. Největší počet tornád se zde objevuje v období od dubna do června. (Meteocentrum, © 2007-2023)

Tornáda se tvoří v důsledku srážky chladného vzduchu ve vyšších atmosférických vrstvách s teplým proudem vzduchu blízko zemského povrchu. Toto střetnutí vyvolává horizontální rotaci vzduchu. Pokud k tomuto jevu dochází v bouřkovém mraku, známém jako cumulonimbus, proudící vzduch z teplé bouřkové oblasti zdvihne rotující vzduchový vír a postaví ho do svislé polohy. Synchronizace svislého a rotačního pohybu vytváří rozsáhlý sloup vířícího vzduchu, známý jako mezocyklón. Z důvodů, které nejsou zcela pochopeny,

se někdy uvnitř tohoto sloupu objeví vítr, který se stává viditelný, když je vzduch dostatečně nasycen vlhkostí pro kondenzaci. Následně se tento vír spouští k zemi, což vytváří tornádo v pravém slova smyslu. (Meteocentrum, © 2007-2023)

K detekci tornád je využíván Dopplerův radar, který pracuje na základě vysílání mikrovlnných signálů, jež odráží od sledovaného objektu. Poté analyzuje změny frekvence a odchylky signálu. Určení síly tornáda se provádí podle Fujitovy stupnice následovně:

Tabulka 4 Fujitova stupnice (Vlastní zpracování dle Meteocentrum, © 2007-2023)

Kategorie	Rychlost větru	Potenciální škody
F0	do 119 km/h	spadlé komíny, zlámané větve stromů
F1	120 – 180 km/h	strhává střešní krytiny, vytlačuje auta ze silnic
F2	180 – 250 km/h	strhává střechy, převrací vagóny, zdvihá automobily ze země
F3	250 – 330 km/h	ničí střechy i zdi dobře postavených domů, převrací vlaky, většina stromů v lesích je vyvrácena
F4	330 – 420 km/h	srovnává se zemí dobře postavené domy, auta jsou odmršťována a z těžkých předmětů se stávají poletující předměty
F5	přesahující 430 km/h	silné konstrukce domů jsou srovnány se zemí a odnášeny, projektily velikosti automobilu poletují vzduchem a jsou odmršťovány do vzdálenosti přesahující 100 m

Tornádo, které postihlo jižní Moravu, mělo sílu F4 a dosahovalo rychlosti větru přes 350 km/h. Tím se stalo nejsilnějším zaznamenaným tornádem na území České republiky. Podobně silné tornádo je zmiňováno pouze v Kosmově Kronice české, kde se píše o tornádu v Praze v roce 1119, které dosahovalo síly F3 - F4. Od té doby se tornádo Českou republiku vždy pouze míjelo s minimálními škodami.

Od 21. června bylo počasí ovlivněno zvlněnou studenou frontou nad Evropou, což způsobilo vznik bouřek s intenzivními srážkami, silnými nárazy větru a velkými kroupami kvůli

vysokým teplotám. Český hydrometeorologický ústav (ČHMÚ) začal od 19. června vydávat varování před nebezpečnými meteorologickými jevy, která byla následována výstrahami. Dne 24. června byla pro většinu území České republiky vydána výstraha před očekávanými silnými bouřkami. (Roháček, 2023)

Roháček (2023) uvádí, že dne 24. 6. 2021 se na hranicích s Rakouskem začaly formovat tzv. supercely, kdy se okolo 18:00 hodiny spojila dvě bouřková jádra jihovýchodně od Znojma. Supercela je typ bouřky, při které se vytvoří mezocyklona, což je rotační oblast nízkého tlaku vzduchu uvnitř bouřkového oblaku. Tato bouře se poté přesunula směrem k oblasti Břeclavsko a během svého postupu způsobila extrémně silné krupobití. Navíc byla doprovázena tornádem, které měřilo 26 kilometrů na délku a přes půl kilometru na šířku. Postihlo obce Moravská Nová Ves, Mikulčice, Hrušky, Lužice a Hodonín.

5.1.2 Časový sled události

24. června 2021, čtvrtek

Tabulka 5 Časový sled událostí tornáda na jižní Moravě 24. června 2021 (Vlastní zpracování)

18:00	Počátek bouře
19:19	První tísňové volání spojené s tornádem, šlo o spadlý strom
19:20	Vyhlášení poplachu prvním JPO
22:00	Vyrazily na místo dva střední odřady USAR týmu z HSZ hl. m. Prahy a HZS Moravskoslezského kraje
Od 22:00	Hasiči poskytují zraněným první pomoc
22:25	Jihomoravský hejtman svolal na 22:30 krizový štáb
22:40	Záchranáři ZZS JMK evidují na místě 150 zraněných a 6 mrtvých

První den celkem zasahovalo 169 JPO.

Starostové obcí začali hned druhý den ráno kontaktovat ubytovny a hotelová zařízení v okolí, aby zajistili nouzové bydlení pro lidi, co jim tornádo vzalo dům. Jedním z míst, která se nabídl s volnými pokoji, byla sokolská ubytovna, kde měli asi 50 volných míst, a to část i bezbariérových.

Správa státních hmotných rezerv reagovala na situace v postižené oblasti vysláním kontejneru nouzového přežití, který byl vybaven kuchyňkou, sociálním zařízením (včetně

sprchy a toalety) a základními potravinami. Tato opatření byla doplněna schválením vládou bezplatného poskytnutí nouzových zásob ze státních rezerv. Tímto krokem bylo umožněno jednotkám IZS, které působily na místě, využít Krizové karty SSHR pro bezplatný výdej nouzových zásob benzínu a nafty. V Hodoníně byla aktivována čerpací stanice společnosti EuroOil, která patří do vlastnictví státní společnosti Čepro, a momentálně byla bez dodávky elektřiny. Díky této situaci měly jednotky IZS možnost prioritně tankovat palivo ze státních rezerv. (SSHR, © 2024)

25. června 2021, pátek

Tabulka 6 Časový sled událostí tornáda na jižní Moravě 25. června 2021 (Vlastní zpracování)

00:00	Hejtman Jihomoravského kraje vyhlásil stav nebezpečí pro ORP Břeclav a Hodonín
8:50	Požadavek od HZS o nasazení 150 vojáků na likvidační práce
9:30	Požadavek na dalších 500 vojáků s výjezdem do 120 minut
10:50	Ukončení záchranných prací a zahájení likvidačních prací

Likvidační práce JPO probíhaly až do 22. července do 18:00 hodiny, celkem tedy 28 dní. Zásahu se účastnilo 7 541 hasičů a 2 963 ks techniky. (Nedělníková a kol., 2021)

Na pomoc obětem tornáda se díky finančním sbírkám podařilo vybrat přes miliardu korun, díky které se lidem pomohlo obnovit bydlení, finančně podpořit obce, pomohlo se s obnovou zahrad a sadů či místního podnikání.

5.2 Požár národního parku České Švýcarsko

Dne 24. července 2022 před osmou hodinou ráno byl vyhlášen poplach požárním jednotkám druhého stupně, které vyjely k hašení lesního požáru v obci Hřensko. V Národním parku České Švýcarsko v oblasti Malinova dolu propukl požár lesního porostu o rozloze přibližně 450 x 150 metrů. Do hašení se zapojil vrtulník s bambi vakem z Letecké služby Policie ČR. (HZS Ústeckého kraje, 2021)

5.2.1 Definice lesního požáru

Lesní požár je oheň, který vznikne a šíří se v lesních oblastech, může se dále rozšířit do okolních lesů a dalších lesních pozemků. Lesní požáry se velmi obtížně likvidují, protože k nim většinou dojde v těžce přístupném a náročném terénu. Jsou velmi nebezpečné, protože se dokáží šířit velkou rychlostí. Tyto požáry mohou být způsobeny různými faktory, jako jsou přírodní jevy, lidská činnost a další zdroje. (Nedělníková a kol., 2022)

5.2.2 Časový sled událostí

24. 7. 2022, neděle

Tabulka 7 Časový sled událostí lesního požáru v Českém Švýcarsku 24. 7. 2022 (Vlastní zpracování dle HZS Ústeckého kraje, 2021)

před 8:00	vyhlášen poplach jednotkám požární ochrany 2. stupně
10:35	vyhlášen požár 3. stupně
11:32	vyhlášen zvláštní stupeň požárního poplachu
13:30	Většina požáru je pod kontrolou
16:10	Objeveno druhé ohnisko lesního požáru, evakuace soutěsek, na místě zasahuje vrtulník Armády ČR

25. 7. 2022, pondělí

Tabulka 8 Časový sled událostí lesního požáru v Českém Švýcarsku 25. 7. 2022 (Vlastní zpracování dle HZS Ústeckého kraje, 2021)

7:30	Na místě zasahuje 30 jednotek, 49 hasičských vozidel, vrtulník Armády ČR a Policie ČR
10:30	Zasahuje 31 jednotek, 54 vozidel, vrtulník
16:20	Evakuováno 140 lidí, požár se rozšířil i na německou stranu
23:59	Zásah zaměřen na bezprostřední ochranu obcí

Evakuované osoby byly odvezeny do Děčína, kde jim bylo poskytnuto náhradní ubytování ve sportovní hale. Také byl evakuován dětský letní tábor, kde děti a jejich doprovod byly převezeny na státní hranici a předány německým hasičům. (HZS Ústeckého kraje, 2021)

Až 1. srpna 2022 se povedlo zabránit rozšiřování požáru. Likvidace požáru proběhla 12. srpna 2022, kdy byla oblast požářiště předána zástupcům národního parku. Celková zasažená plocha požárem byla přes 1100 ha, zcela zničeny byly 3 domy. Na místě se vystřídalo 6300 hasičů. (Nedělníková a kol., 2022)

S pomocí sbírky na webové platformě Donio určené na podporu obyvatel a obcí zasažených požárem v NP České Švýcarsko se podařilo vybrat částku 10 297 154 Kč.

5.3 Pandemie COVID-19

V neděli 1. 3. 2020 byly na českém území potvrzeny první tři případy virového onemocnění způsobeného koronavirem SARS-CoV-2. Dne 11. března 2020 WHO prohlásilo šíření koronaviru za pandemii. Celosvětová pandemie vznikla v prosinci 2019 na území Číny ve městě Wu-chan, za první ohnisko je považován velkoobchodní trh s mořskými plody Chuanan, kde pravděpodobně došlo k prvnímu přenesení viru na člověka. Původ viru je nejasný, první teorie byly, že se přenesl z netopýrů na člověka, není ale vyloučeno, že vznikl v laboratoři. Virus se následně velmi rychle začal šířit mimo Čínu. Níže bude popsán chronologický sled událostí při řešení pandemie na území České republiky. (Institute of Contemporary History of CAS, © 2024)

5.3.1 Průběh pandemie v České republice

Jak bylo uvedeno výše, první oficiálně potvrzené případy nákazy na území České republiky se datují k 1. 3. 2020. Tyto případy zahrnovaly osoby, které se vrátily z oblastí v Severní Itálii považovaných za rizikové. Tento výskyt nákazy později vedl k dalšímu šíření viru v zemi.

Tabulka 9 Chronologický postup opatření při pandemii COVID-19 (Vlastní zpracování dle Vláda ČR, 2020, 2021, 2022)

prosinec 2019	Vznik onemocnění COVID-19
1.3. 2020	První případy viru v České republice
11.3.2020	WHO označila šíření viru za pandemii
12.3.2020	Vyhlášení nouzového stavu v ČR a krizové opatření o zákazu vstupu do ČR a cestování do rizikových zemí

14.3.2020	Krizové opatření o zákazu maloobchodního prodeje a služeb
16.3.2020	Krizové opatření o zákazu volného pohybu osob
19.3.2020	Krizové opatření o používání ochranných prostředků dýchacích cest
30.3.2020	Povinná čtrnáctidenní karanténa pro všechny, kdo vstoupí na území ČR
23.4.2020	Krizové opatření o zákazu školní docházky na základních, středních i vysokých školách, vzdělávacích a volnočasových aktivit ve školství
11.5.2020	Soubor mimořádných opatření Ministerstva zdravotnictví o omezení konání hromadných akcí, podmínkách provozu stravovacích a ubytovacích služeb
17.5.2020	Skončil nouzový stav
5.10.2020	Vyhlášen nouzový stav, krizové opatření k omezení hromadných akcí, omezení provozu škol a školských zařízení
1.3.2021	Zákaz pohybu osob mezi okresy
25.12.2021	Skončil nouzový stav

Po 11. březnu 2020 byly v reakci na pandemii covid-19 zavedeny série přísných vládních opatření. Ta zahrnovala uzavření škol a hranic, povinnost nosit ochranné pomůcky dýchacích cest a omezení provozu restaurací a obchodů. V důsledku toho byl v České republice vyhlášen nouzový stav na dobu 30 dní, který byl následně prodlužován až do 17. května 2020. Tato opatření vedla k mírnějšímu průběhu pandemie. Nouzový stav byl kvůli pandemii vyhlášen celkem pětkrát.

Během léta a na začátku září 2020 začal znovu stoupat počet lidí nakažených virem. V říjnu téhož roku se objevila další vlna infekcí koronavirem, což vedlo k dalším opatřením. Na začátku ledna 2021 přišla další vlna nákazy, zatímco očkování proti COVID-19 začalo koncem prosince. Největší uzávěra v historii země začala 1. března 2021, kdy se k existujícím přísným opatřením přidal zákaz cestování mezi okresy a sportování bylo povoleno pouze v rámci obcí. Od začátku roku 2022 docházelo k postupnému rozvolňování opatření.

Od dubna 2023 byla ukončena izolace nakažených jedinců a covid-19 byl zbaven statusu nakažlivé nemoci, jejíž šíření je trestným činem. Tím pádem byla zrušena veškerá opatření na zamezení šíření této nemoci.

Někteří odborníci tvrdí, že se jednalo o biologický útok, protože přibližně měsíc před vypuknutím pandemie, tedy v říjnu v roce 2019, proběhla simulace pandemie koronaviru, tato událost nesla název Event 201.

5.4 Dílčí závěr

V první kapitole praktické části jsme se podrobně zabývali událostmi spojenými s krizovými situacemi v České republice. Konkrétně se jednalo o tornádo, které zasáhlo jižní Moravu v červnu roku 2021, toto tornádo bylo největší v historii Česka a napáchalo mnoho škod, jak na majetku, tak i na psychické stránce obyvatel. Přiblížili jsme si, jak tornáda vznikají a jak můžeme jejich sílu měřit na Fujitově stupnici. Podrobně jsme sledovali vývoj situace, činnost složek IZS a dobrovolníků, stejně jako problémy, se kterými se záchranáři museli potýkat. Musím říct, že je opravdu skvělé sledovat, jak se lidé dokáží v těžkých situacích semknout a pomoc těm, kteří to nejvíce potřebují. Vlna solidarity byla opravdu obrovská. Díky tomu se mohly vesnice v relativně brzké době opět vrátit do původního stavu.

Dále jsme se zaměřili na lesní požár, který vypukl v Národním parku České Švýcarsko v červenci 2022. Lesní požáry jsou závažnými událostmi, které mohou způsobit velké škody na životním prostředí, majetku, ale také i na životech. Popsali jsme si časový vývoj události a průběh zásahu při požáru. Je smutné, že někdo dokáže úmyslně způsobit takové škody. Z požáru byl totiž obviněn 36letý muž. Jednalo se o nejrozsáhlejší požár v historii České republiky.

Nakonec jsme se věnovali pandemii COVID-19 a jejímu vlivu na Českou republiku. Od prvních potvrzených případů v březnu 2020, vyhlášení nouzového stavu až po aktuálnější události jsme sledovali vývoj situace, opatření vlády.

Jen těžko se dovedeme vžít do situace, kdy starší lidé byli uzavřeni doma, rodiny za nimi nejezdili, aby je náhodou nenakazili virem. Tito lidé se museli cítit velmi osaměle a třeba i bez chutě do života, kterou jim právě rodina dává. Díky online výuce a práce z domu se i mnoho lidí více uzavřelo do sebe a místo toho, aby trávili čas venku se svými přáteli, tak zůstali raději doma. Byla to velmi vypjatá doba, kdy se tvořili skupiny lidí, kde jedni zastávali očkování a druzí byli odpůrci. Pandemie představuje jednu z nejvýznamnějších výzev současné doby a její dopady budou pocíťovány ještě dlouho po jejím skončení.

Co se týče očkování, tak celá tato kampaň byla poněkud zvláštní. Očkovovalo se v nákupních centrech a reklamy na očkování propagovali lidé bez odborného zdravotního vzdělání.

Doufám, že tato kapitola přispěje k lepšímu porozumění těchto událostí a třeba i k efektivnějším způsobům, jak se s nimi v budoucnu vyrovnat.

6 DOTAZNÍKOVÉ ŠETŘENÍ A ANALÝZA JEHO VÝSLEDKŮ

Cílem dotazníkového šetření je zjistit stav znalostí a připravenosti respondentů v oblasti nouzového přežití obyvatelstva.

6.1 Popis použité metody dotazník

Dotazník je nástroj používaný ke sběru dat od respondentů ve formě odpovědí na řadu otázek. Tyto otázky mohou být buď uzavřené, což znamená, že respondent má k dispozici předem stanovené možnosti odpovědi (například A, B, C atd.), nebo otevřené, kde má respondent možnost vyjádřit svůj vlastní názor.

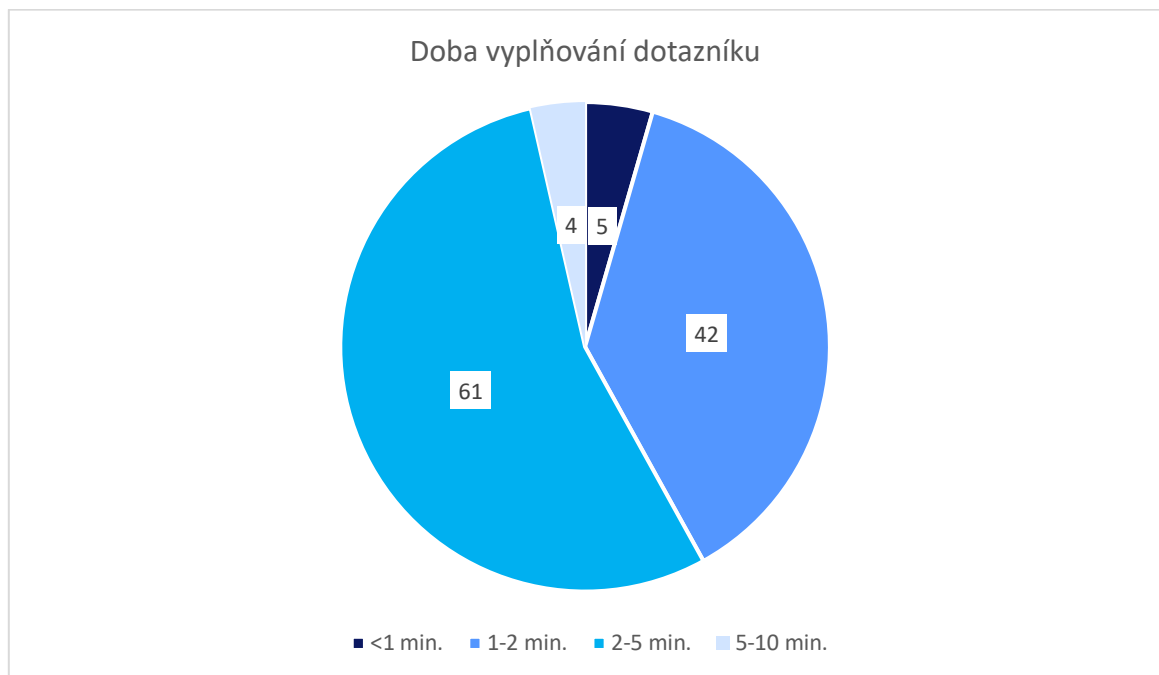
Pro získání potřebných dat byla v práci využita kvantitativní metoda dotazníkového šetření. Dotazník byl vypracován autorkou práce a obsahoval celkem 11 otázek. První dvě otázky sloužily k identifikaci respondentů podle pohlaví a věku. Většina otázek byla uzavřeného typu, avšak několik z nich bylo polouzavřených, umožňujících respondentům uvést vlastní odpověď v kolonce "jiné". Dotazník byl zahájen krátkým úvodním textem s vysvětlením účelu vyplnění.

Dotazník je vložen v příloze bakalářské práce.

6.2 Průběh výzkumu

Dotazník vznikl v digitálním prostředí na platformě survio.com a následně byl rozeslán elektronickou formou. Tento moderní přístup umožnil rychlou a efektivní distribuci mezi širokým spektrem respondentů prostřednictvím internetového odkazu.

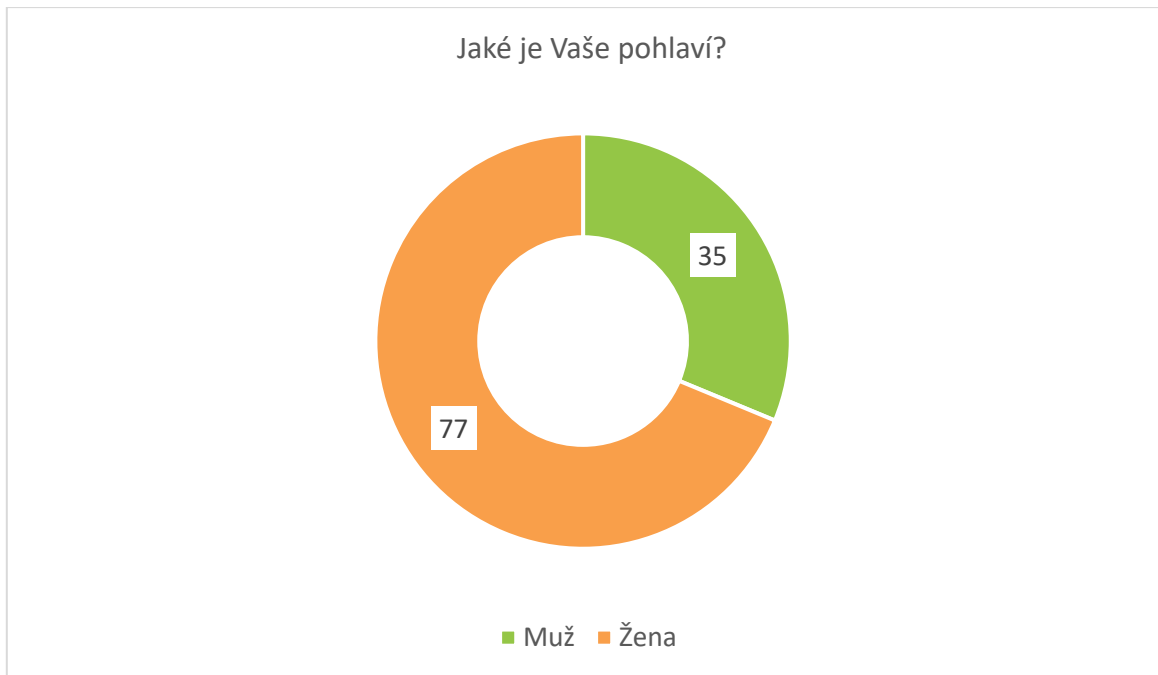
Celkem dotazník navštívilo 139 lidí, přičemž 27 z nich pouze otevřelo dotazník. Počet dokončených a použitelných dotazníků činil 112, což představovalo úspěšnost vyplnění ve výši 80,6 %. Průměrná doba vyplňování se pohybovala mezi 1 a 5 minutami.

Graf 1 Doba vyplňování dotazníku

6.3 Výsledky a diskuze

Zde budou zobrazena data pomocí grafů, které jsou doplněny o vlastní komentář. Výběr grafů je přizpůsoben charakteru jednotlivých otázek

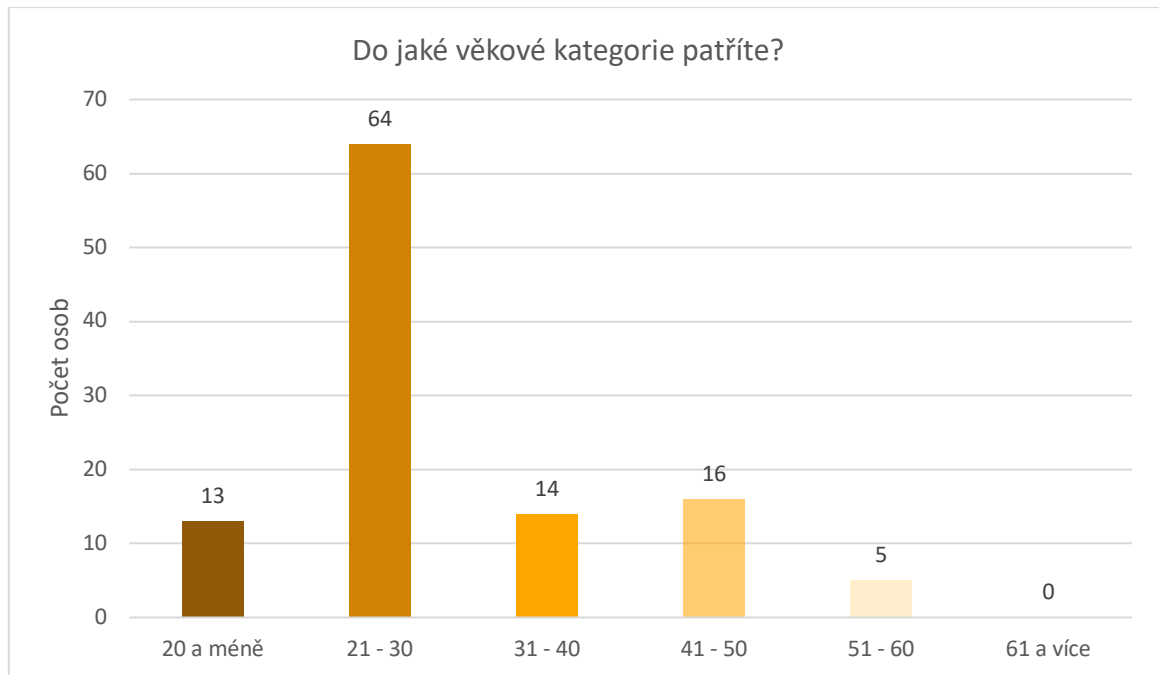
1. Jaké je Vaše pohlaví?

Graf 2 Jaké je Vaše pohlaví? (Vlastní zpracování)

Jednalo se o uzavřenou odpověď.

Jak již bylo výše zmíněno, tak první dvě otázky měly identifikační charakter. Konkrétně otázka číslo 1 byla zaměřena na pohlaví. Z analýzy grafu č. 1 vyplývá, že výraznou většinu respondentů tvoří ženy, které zastávají větší podíl (77) ve srovnání s muži (35) v celkovém počtu 122 dotázaných. Toto demografické rozložení může ovlivnit interpretaci výsledků.

2. Do jaké věkové kategorie patříte?

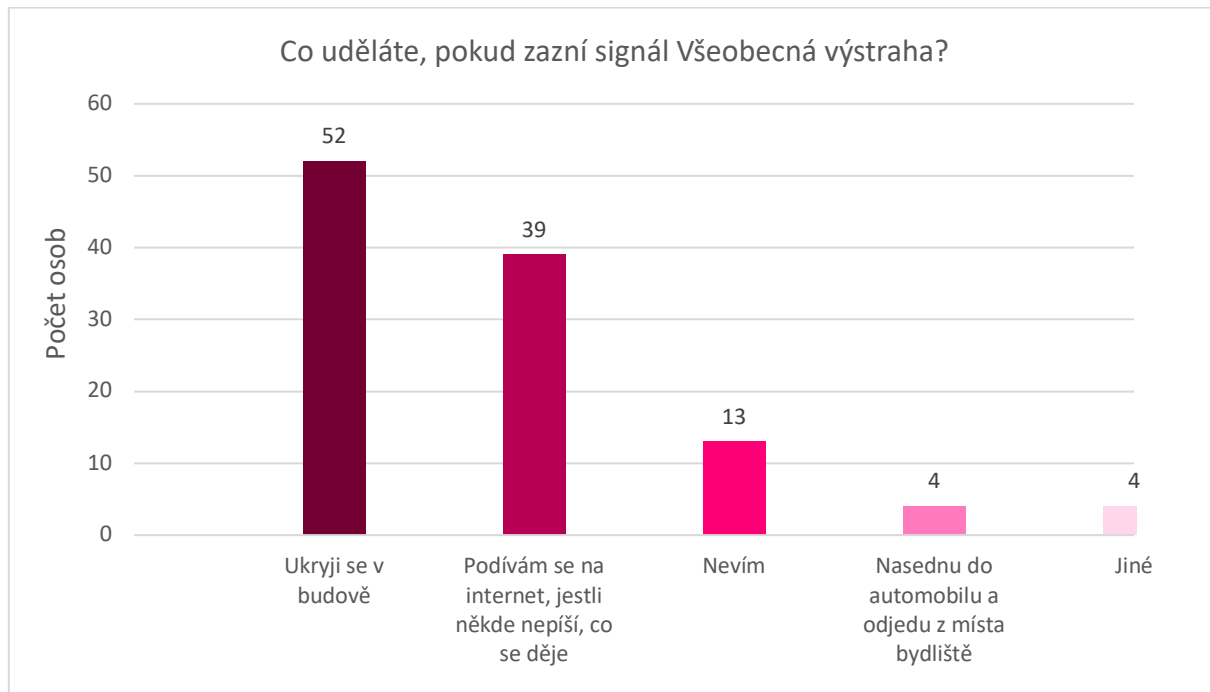

Graf 3 Do jaké věkové kategorie patříte? (Vlastní zpracování)

Jednalo se o uzavřenou odpověď.

Z výsledného vzorku plyne, že nejvíce respondentů, a to celkem 64 osob, přes 57 %, spadá do věkové kategorie 21 – 30 let. Což může znamenat, že tato skupina měla větší dostupnost k vyplnění dotazníku. Naopak v kategorii 51 – 60 let bylo pouze 5 respondentů, což představuje pouze malý zlomek z celkového počtu dotazovaných. Další 3 věkové kategorie byli zastoupeny v podobných počtech. Nad 61 let nebyl nikdo.

3. Co uděláte, pokud zazní signál Všeobecná výstraha? (Všeobecná výstraha je signál, který varuje před hrozícím nebezpečí – tímto signálem je 140 sekund trvající kolísavý tón sirény)

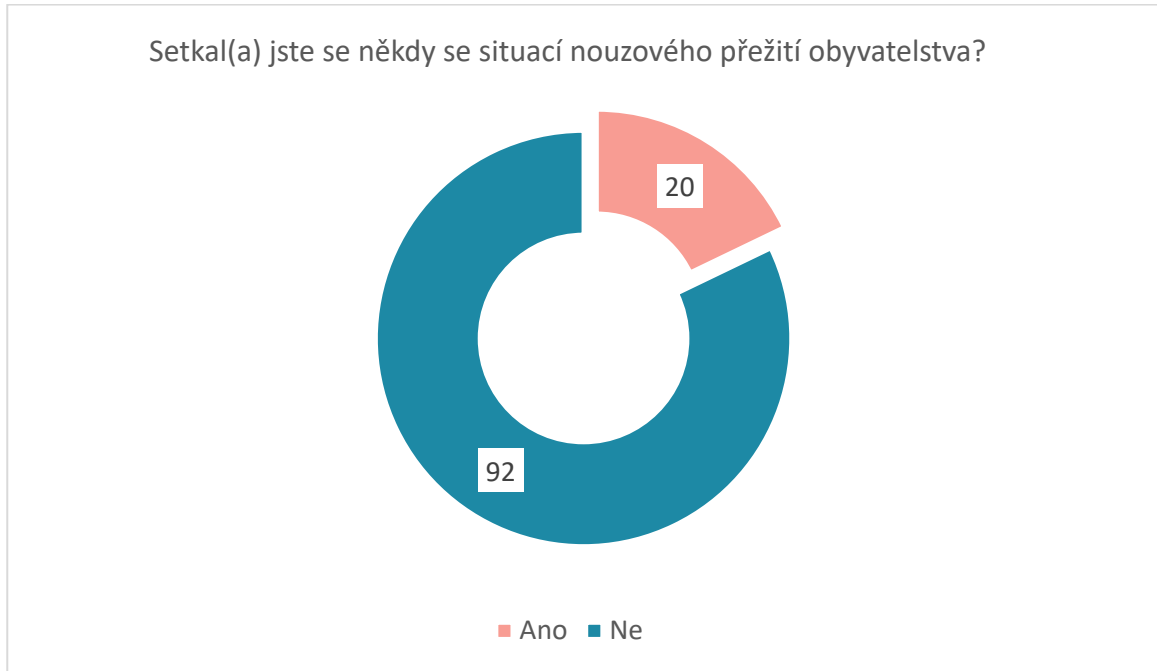
Graf 4 Co uděláte, pokud zazní signál Všeobecná výstraha? (Vlastní zpracování)

Zde se jednalo o polouzavřenou odpověď. Možnost napsání vlastního textu.

Na danou otázku „Co uděláte, pokud zazní signál Všeobecná výstraha?“ odpověděla většina tázaných správnou odpověď, že se ukryji v budově, nejlépe pak ve zděné. V dnešní době je ale i velmi pravděpodobná druhá nejčastěji vybraná odpověď, a to, že se podívají na internet, jestli někde nepíší, co se děje. Myslím, že kombinace první a druhé nejčastěji zvolené odpovědi je nejpravděpodobnější. 4 lidé by pak nasedli do automobilu a odjeli někam daleko, 13 respondentů vybralo odpověď nevím. Nelze opomenout, že zde byla možnost napsání i vlastního textu, kde jeden z dotyčných napsal, že by našel bezpečný kryt. Určitě by nebylo na škodu, kdybychom si všichni předem zjistili, kde v okolí máme funkční kryty. Musím říct, že mě zaujaly i ostatní odpovědi, které zněly: „Sednu si na balkón, dám si doutník a koňak a počkám až bude konec“, „Zavolám mamce“ a „Zůstanu doma, budu bránit svůj dům před chaosem a rabováním“.

4. Setkal(a) jste se někdy se situací nouzového přežití obyvatelstva? (Např. živelné pohromy, technologické havárie, hromadné nákazy, válčený stav, nedostatek potravin/pitné vody, občanské nepokoje apod.) Pokud ano, uveďte, o jakou situaci se jednalo.

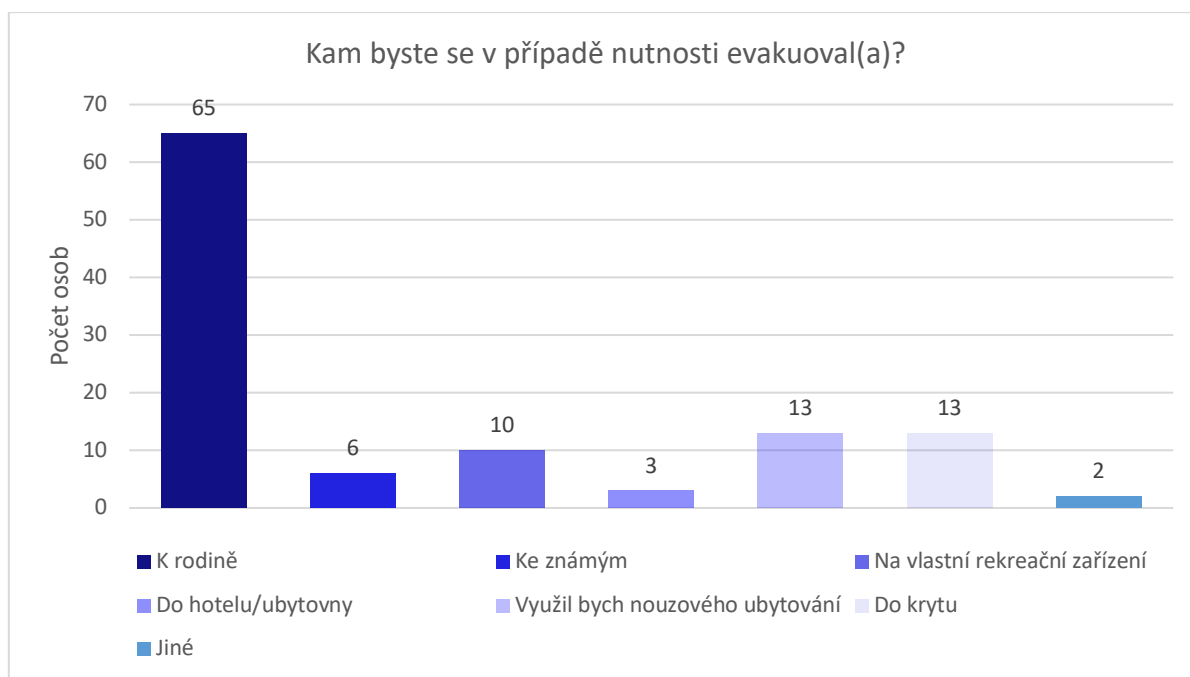

Graf 5 Setkal(a) jste se někdy se situací nouzového přežití obyvatelstva? (Vlastní zpracování)

Zde se jednalo o polouzavřenou odpověď. V případě, že dotyčný vybral odpověď „Ano“, měl ještě vyplnit o jakou konkrétní situaci se jednalo.

Musíme být všichni velmi rádi, že většina tázaných se s nouzovou situací nesečkala. Přesto 20 respondentů situaci nouzového přežití obyvatelstva zažilo. Ale pouze 12 z 20 uvedlo, o jakou situaci se jednalo. Nejčastěji byly uvedeny živelné pohromy, převážně požár a povodně. Jedna žena napsala, že zažila požár na dovolené. Dále byla zmíněna hromadná nákaza, Covid-19. Jeden dotyčný dokonce uvedl stav ohrožení.

5. Kam byste se v případě nutnosti evakuoval(a)?

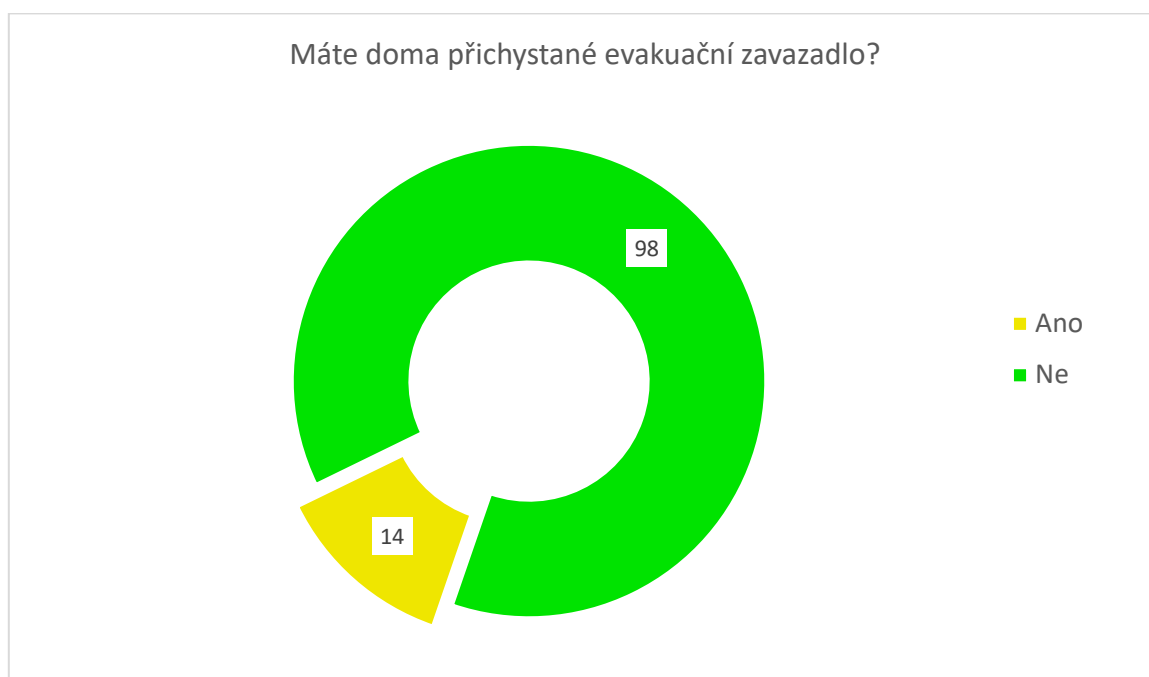

Graf 6 Kam byste se v případě nutnosti evakuoval(a)? (Vlastní zpracování)

Zde se jednalo o polouzavřenou odpověď. Možnost napsání vlastního textu.

Z uvedeného grafu je patrné, že většina dotázaných na otázku „Kam byste se v případě nutnosti evakuoval(a)?“ odpověděla, že k rodině, konkrétně se jednalo o 65 osob. Další odpovědi byli vybrány podobným počtem, přičemž 10 lidí uvedlo, že by se evakuovali na vlastní rekreační zařízení, 6 osob by se uchýlilo ke známým, 3 by zvolili hotel nebo ubytovnu, 13 by využilo nouzového ubytování, dalších 13 by se ukrylo do krytu, 2 využili možnosti napsání vlastního textu. Tato data naznačují, že převažující tendencí je hledání útočiště u své rodiny, což může odrážet důvěru a podporu v rodinném prostředí v mimořádných událostí.

6. Máte doma přichystané evakuační zavazadlo? (Evakuační zavazadlo se připravuje pro případ opuštění bytu v důsledku vzniku mimořádné události a nařízené evakuace. Jako evakuační zavazadlo poslouží např. batoh, cestovní taška nebo kufr. Evakuační zavazadlo by mělo obsahovat pití a jídlo – trvanlivé potraviny na 2 – 3 dny, hygienické prostředky, léky, oblečení, cennosti a dokumenty, eventuálně základní nádobí a vybavení pro přespání a přístroje pro komunikaci.)

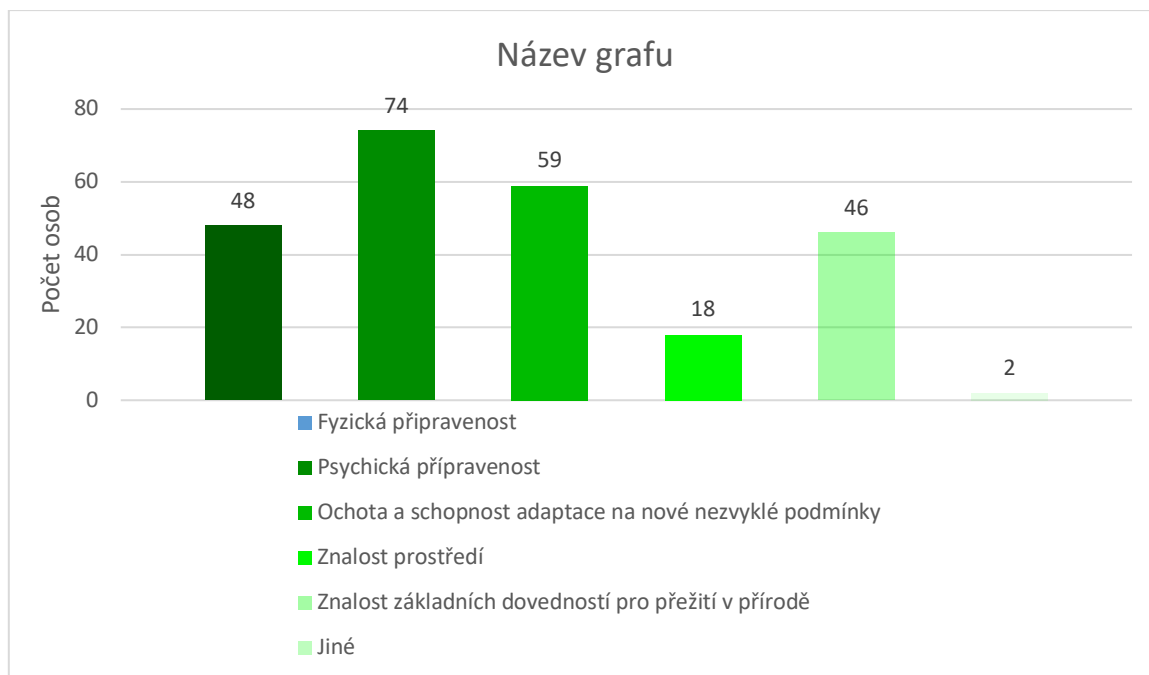

Graf 7 Máte doma přichystané evakuační zavazadlo? (Vlastní zpracování)

Jednalo se o uzavřenou odpověď.

Na základě grafického znázornění č. 6 lze pozorovat, že 14 respondentů má připraveno evakuační zavazadlo pro případ mimořádné události. Oproti tomu zbylých 98 osob vyjádřilo naději, že využití evakuačního zavazadla nebude potřeba. Tento kontrast mezi připraveností a vírou v bezpečnost situace poskytuje zajímavý pohled na postoj respondentů k preventivním opatřením.

7. Jaké dovednosti a znalosti si myslíte, že jsou nejdůležitější pro přežití v nouzové situaci?

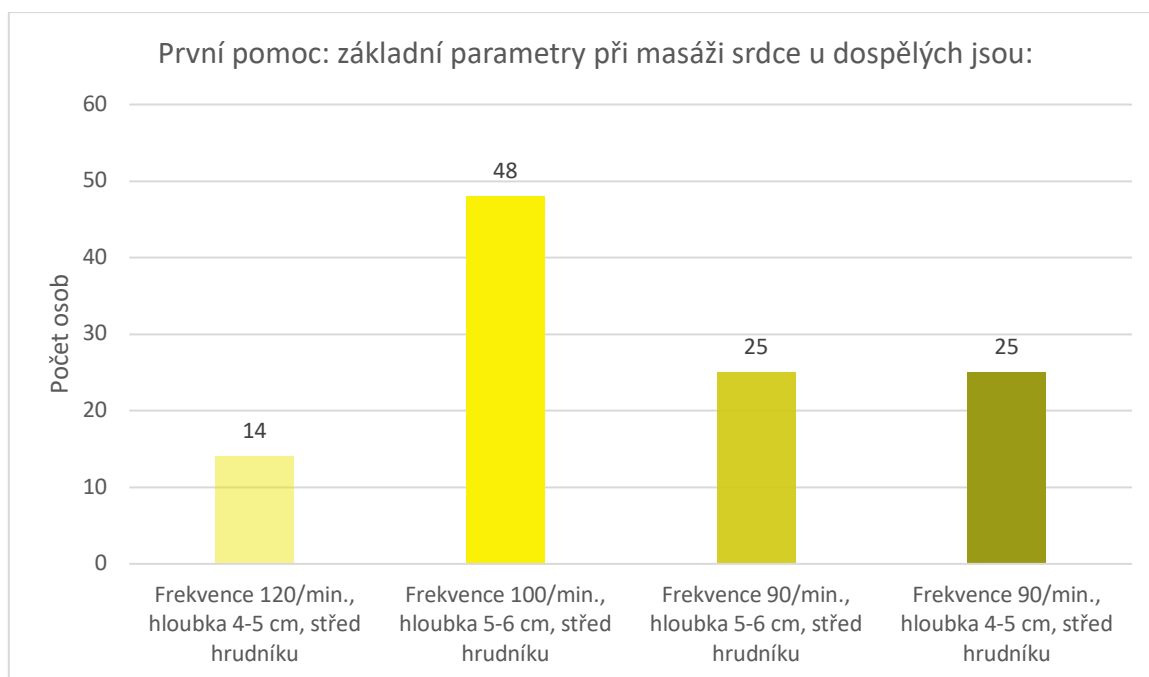

Graf 8 Jaké dovednosti si myslíte, že jsou nejdůležitější pro přežití v nouzové situaci?
(Vlastní zpracování)

Jednalo se o polouzavřenou otázku s 1 nebo více odpovědí. Dále také s možností napsání vlastního textu.

Graf č. 7 ilustruje, že za nejdůležitější dovednosti a znalosti pro přežití v nouzové situaci respondenti považují psychickou připravenost, kterou zvolilo 74 jedinců, dále 59 dotázaných zdůraznilo ochotu a schopnost adaptace na nové nezvyklé podmínky. Dalších 49 lidí vidí jako klíčovou fyzickou připravenost, zatímco 46 respondentů považuje za důležité znalost základních dovedností pro přežití v přírodě. 18 osob upřednostňuje znalost prostředí, ve kterém se nachází, a pouze 2 dotázaní zvolili možnost jiné odpovědi. Tato data ukazují, že psychická a fyzická připravenost, ochota adaptace na nové podmínky a znalost prostředí jsou zásadními dovednostmi a znalostmi pro přežití v nouzové situaci.

8. První pomoc: základní parametry při masáži srdce u dospělých jsou:

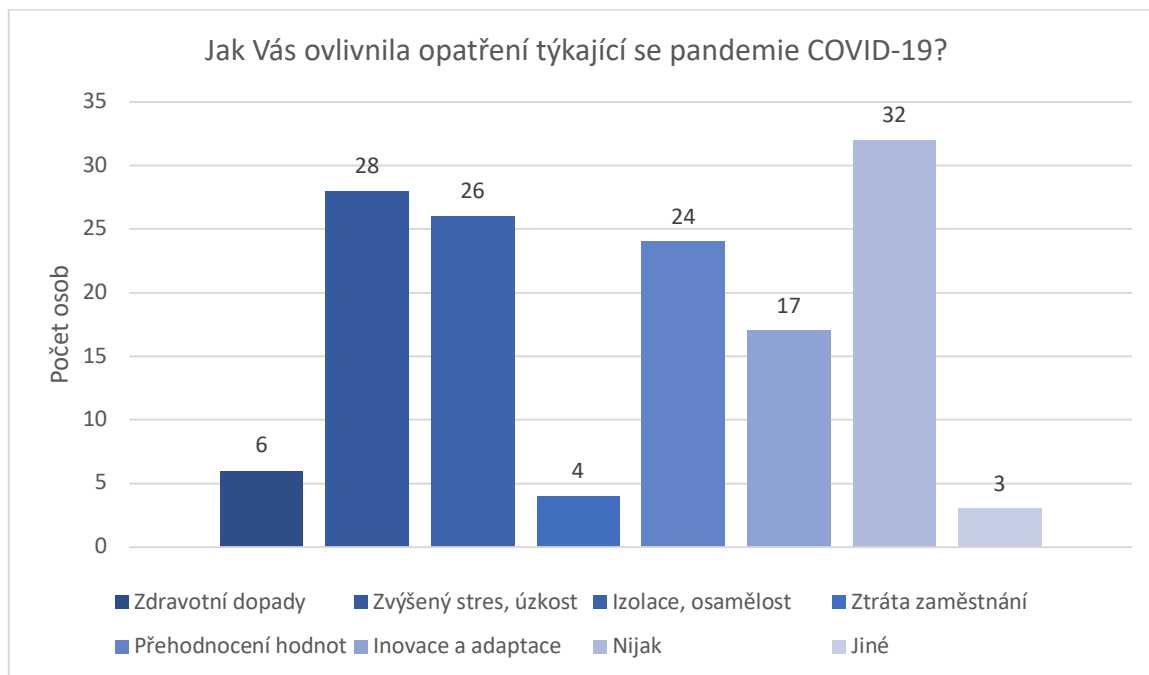

Graf 9 První pomoc: základní parametry při masáži srdce u dospělých jsou: (Vlastní zpracování)

Jednalo se o uzavřenou odpověď.

Graf číslo 8 poskytuje informace o povědomí respondentů o správné technice poskytování první pomoci, konkrétně masáži srdce. Z analýzy vyplývá, že z celkového počtu 112 respondentů správně odpovědělo 48 lidí. Ti identifikovali správnou frekvenci 100/min a správnou hloubku 5 -6 cm do středu hrudníku jako optimální postup při masáži srdce. Je povzbudivé vidět, že téměř polovina respondentů má znalosti o základních principech poskytování první pomoci v případě srdeční zástavy. Tato data ukazují, že je stále zapotřebí zvyšovat povědomí veřejnosti o základních postupech první pomoci, zejména pak v oblasti srdeční zástavy.

9. Jak Vás ovlivnila opatření týkající se pandemie COVID-19?

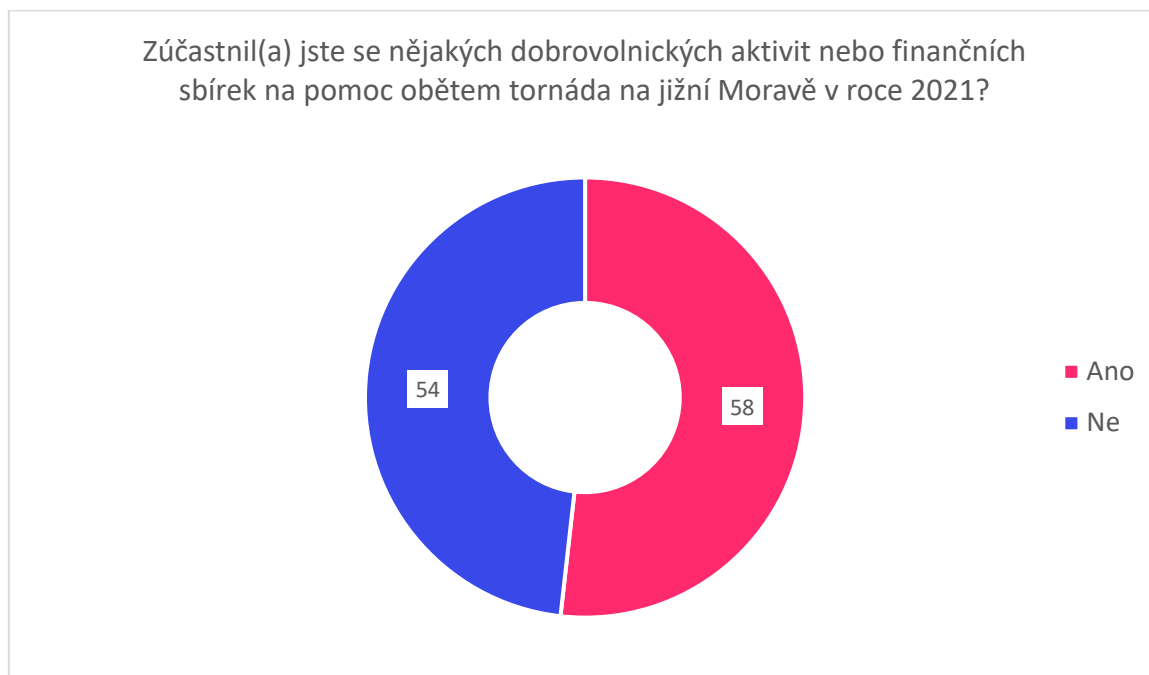

Graf 10 Jak Vás ovlivnila opatření týkající se pandemie COVID-19? (Vlastní zpracování)

Jednalo se o polouzavřenou otázku s 1 nebo více odpovědí. Dále také s možností napsání vlastního textu.

Vliv opatření souvisejících s pandemií COVID-19 byl různorodý. Z grafického znázornění č. 9 lze vyčíst, že pro 32 respondentů tyto opatření nepřinesla žádné výrazné změny, což naznačuje určitou míru odolnosti vůči dopadům pandemie. Na druhou stranu 28 osob zaznamenalo zvýšený stres a úzkost, což je v souladu s mnoha studiemi o duševním zdraví během pandemie. Podobný počet respondentů se potýkal s pocitem osamělosti a izolace, což mohlo být způsobeno omezením sociálních kontaktů a karanténními opatřeními. Pro 24 lidí znamenala pandemie přehodnocení hodnot a životního postoje. Naopak 17 osob vidělo v pandemii prostor pro inovace a adaptace, což může být spojeno s novými pracovními či osobními příležitostmi. Zdravotní dopady byly významné pro 6 dotázaných, což může zahrnovat jak fyzické, tak psychické problémy spojené s nákazou nebo obavami o zdraví. Ztráta zaměstnání zasáhla 4 respondenty. Lze tedy konstatovat, že pandemie měla komplexní dopady na jednotlivce, kteří projevili různé zkušenosti vůči opatřením.

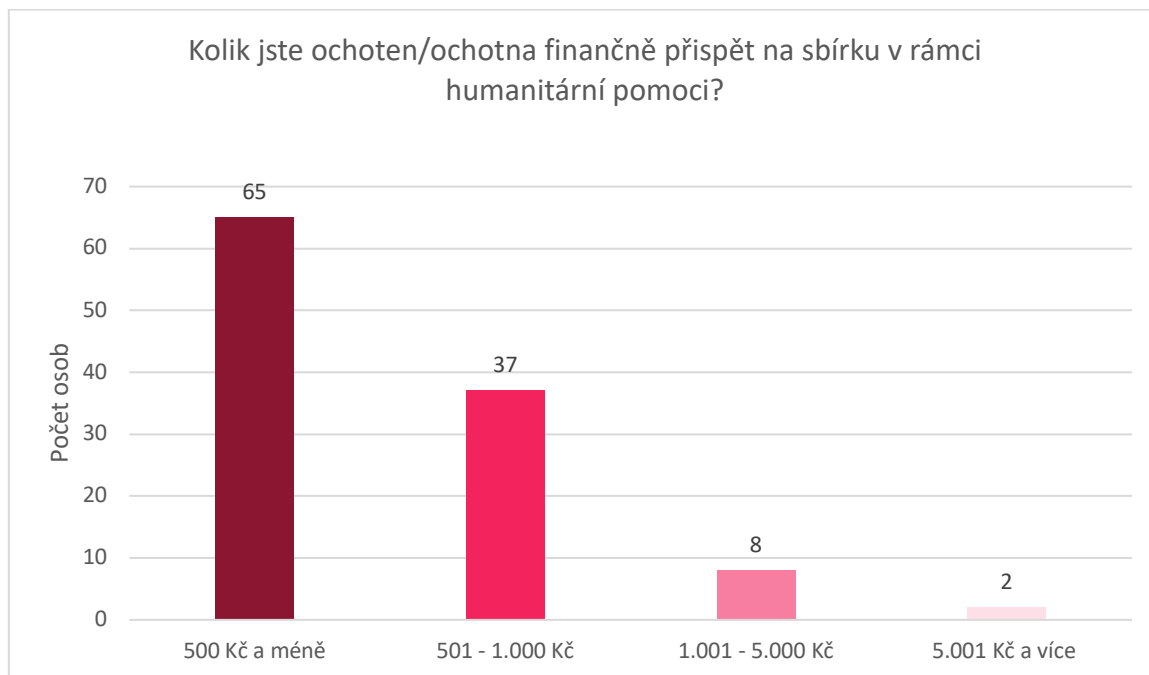
10. Zúčastnil(a) jste se nějakých dobrovolnických aktivit nebo finančních sbírek na pomoc obětem tornáda na jižní Moravě v roce 2021?

Graf 11 Zúčastnil(a) jste se nějakých dobrovolnických aktivit nebo finančních sbírek na pomoc obětem tornáda na jižní Moravě v roce 2011? (Vlastní zpracování)

Jednalo se o uzavřenou odpověď.

Na otázku týkající se účasti respondentů na dobrovolnických aktivitách nebo finančních sbírkách na pomoc obětem tornáda na jižní Moravě v roce 2021 byly rozmanité reakce. Ze 112i respondentů odpovědělo 58 ano, což představuje 51,8 % z celkového počtu dotázaných. Naopak 54 respondentů odpovědělo ne, to je zhruba 48,2 %. Tento výsledek naznačuje, že přibližně polovina respondentů se aktivně zapojila do pomoci postiženým, zatímco druhá polovina se rozhodla neúčastnit se dobrovolnických aktivit či finančních sbírek. Tento graf poskytuje užitečný pohled na angažovanost lidí v reakci na krizovou situaci a může být nápomocný pro organizace, které se zabývají poskytováním pomoci při přírodních katastrofách.

11. Kolik jste ochoten/ochotna finančně přispět na sbírku v rámci humanitární pomoci?

Graf 12 Kolik jste ochoten/ochotna finančně přispět na sbírku v rámci humanitární pomoci? (Vlastní zpracování)

Jednalo se o uzavřenou odpověď.

Tento graf. č. 11 zobrazuje různé ochoty či možnosti respondentů finančně přispět na sbírku v rámci humanitární pomoci. Nejvíce respondentů, a to 65, projevilo ochotu přispět částkou 500 Kč a méně. Druhou nejčastěji zvolenou odpovědí bylo rozmezí od 501 Kč do 1.000 Kč, kterou zvolilo 37 jedinců. Částka od 1.001 do 5.000 Kč představuje 8 respondentů, zatímco pouze 2 lidé uvažují o příspěvku ve výši 5.001 Kč a více. Tento graf nabízí pohled na různé finanční možnosti a priority lidí při podpoře humanitární pomoci.

7 NÁVRHY NA ZLEPŠENÍ NOUZOVÉHO PŘEŽITÍ A HUMANITÁRNÍ POMOCI

Analýza dotazníkového šetření poskytuje cenné poznatky o povědomí a chování populace v souvislosti s nouzovým přežitím obyvatelstva a humanitární pomoci, rovněž také ukazuje určité mezery.

Prvním klíčovým zjištěním je patrná potřeba zlepšit informovanost veřejnosti o nouzových situacích a vhodných opatřeních, která by měla přijmout. Například vytvořením online platformem pro sdílení zkušeností, informací a tipů týkajících se nouzové připravenosti. Tyto platformy by také mohly posloužit jako prostředek pro organizaci dobrovolnických aktivit i finančních sbírek.

Dále by mohly být uspořádány komunitní workshopy a cvičení zaměřené na nouzovou připravenost. Tyto akce by zahrnovaly simulace mimořádných událostí, zkouška první pomoci a sebeobranu, školení v oblasti psychické odolnosti a zvládání stresu, také ukázky, jak si připravit evakuační zavazadlo a jak přežít v přírodě při KS.

V dotazníkovém šetření byl zjištěn mírný nedostatek vědomostí v oblasti první pomoci. Větší důraz by měl být kladen na osvětu a trénink veřejnosti v poskytování první pomoci, aby se zvýšila schopnost reakce na akutní situace, jako je srdeční zástava. Vytvoření interaktivních mobilních aplikací pro výuku první pomoci by mohlo být účinným způsobem, jak zapojit veřejnost do dané problematiky. Tyto aplikace by nabídly simulace situací, kvízy, ale i instruktážní videa, které by ukazovala správné postupy při nouzové situaci.

Zvýšení dostupnosti a povědomí o krytech je také důležité pro zvýšení připravenosti na krizovou situaci. Aktualizované seznamy a informace o krytech by měly být snadno dostupné, aby se k nim lidé mohli kdykoliv dostat.

Také poskytování finanční podpory pro inovativní projekty by mohlo podpořit vznik nových nápadů a technologií, které by přispěly k dané problematice. Tato podpora by mohla být poskytována prostřednictvím grantů. Finanční prostředky by byly určeny především na vývoj a testování nových technologií, které by efektivně reagovaly na různé typy KS.

Na závěr lze říci, že zlepšení připravenosti a reakce obyvatelstva na MU je zásadní pro ochranu a podporu obyvatelstva v krizových situacích. Implementace navržených opatření by mohla vést k efektivnější reakci a snížení dopadů MU na jednotlivce i na společnost.

ZÁVĚR

Ochrana obyvatelstva je rozsáhlé téma, které se tato práce snaží detailněji popsat. Opatření ochrany obyvatelstva jsou navržena tak, aby minimalizovaly dopady krizových situací a mimořádných událostí. Mezi opatření řadíme varování a vyrozumění, evakuace, nouzové přežití, ukrytí. Cílem varování a vyrozumění je poskytnout včasné informace o připravovaných nebo již probíhajících mimořádných událostech. V případě, kdy hrozí mimořádná situace je potřeba se evakuovat, tedy přemístit osoby, zvířata, majetek a další do bezpečí. Evakuaci můžeme dělit z různých hledisek, např. krátkodobá, dlouhodobá. Ukrytí slouží k ochraně před negativními účinky krizové situace. V České republice nejčastěji hrozí ukrytí při úniku nebezpečných látek a vichřici. Nouzové přežití obyvatelstva je téma bakalářské práce společně s humanitární pomocí.

Nouzové přežití obyvatelstva představuje dočasný způsob zvládnání krizových situací nebo mimořádných událostí, který zahrnuje opatření k zajištění ubytování, zásobování potravinami a pitnou vodou, poskytování nezbytných služeb jako zdravotní a hygienické péče, zásobování šatstvem, dodávky energií a organizování humanitární pomoci. Tato opatření jsou implementována v reakci na různé typy krizových situací, jako jsou živelné pohromy, technologické havárie, hromadné nákazy, hospodářské krize nebo válečné konflikty.

Humanitární pomoc je činnost vládních i nevládních orgánů a organizací, dobročinných spolků ve prospěch obyvatelstva zasaženého krizovou situací. Tato pomoc je zaměřena na jednotlivce a komunity, kteří se ocitli v nebezpečí, včetně těch, kteří trpí nedostatkem potravy a hladem, obětí ozbrojených střetů, uprchlíků a dalších postižených. Humanitární pomoc zahrnuje různé pomoci, včetně poskytování přístřeší, lékařské péče, potravin a finanční podpory. Soubor právních předpisů, které regulují ozbrojené konflikty se nazývá mezinárodní humanitární právo. V České republice mezi nejznámější humanitární organizace řadíme organizaci ADRA ČR, Český červený kříž a Člověk v tísni.

V praktické části jsme si popsali tři konkrétní mimořádné události, které se v poslední době odehrály v České republice. Jako první byla mimořádná událost, kdy tornádo zasáhlo jižní Moravu v roce 2021. Definováno bylo tornádo jako meteorologický jev, ukázali jsme si Fujitovu stupnici, na které se měří síla tornáda a následně jsme popsali časový sled událostí na Moravě. Toto tornádo bylo největší v historii České republiky. Jako druhé jsme si přiblížili událost, která se odehrála v národním parku v Českém Švýcarsku v roce 2022.

Jednalo se o úmyslný požár o rozloze přibližně 450 x 150 m. Rovněž byl popsán chronologický sled událostí. A jako poslední jsme se zabývali pandemií COVID-19, která vypukla 11. března 2020. Tato pandemie původně vznikla v Číně a následně se roznesla po celém světě. Zaměřili jsme se také na postupnou implementaci vládních opatření, která zahrnovala opatření jako uzavření škol, omezení pohybu na hranicích, a zavedení povinnosti nosit ochranu dýchacích cest. Kvůli pandemii byl v České republice vyhlášen nouzový stav, ten byl následně několikrát prodloužen.

Další kapitola praktické části je tvořena vlastním výzkumem autorky práce pomocí dotazníku na téma povědomí a připravenost veřejnosti v oblasti nouzového přežití obyvatelstva. Popsána byla metoda sběru dat, jakým způsobem sběr probíhal a kolik respondentů bylo v bakalářské práci zkoumáno. V práci byla nejprve provedena všeobecná analýza odpovědí respondentů a následně byly navržena opatření. Z výsledků dotazníkového šetření jsme se dozvěděli, že by bylo vhodné více informovat obyvatelstvo, co dělat při krizových situacích, kde se nacházejí kryty a jak postupovat v případě první pomoci.

Jako možná opatření jsme si uvedli vytvoření online platformy, které by sloužily pro sdílení zkušeností a tipů nouzové připravenosti. Dalším možným opatřením je vytvoření interaktivních mobilních aplikací pro lepší znalosti první pomoci. Také klíčovým návrhem je uspořádání různých cvičení a workshopu, kde by byly prováděny různé simulace krizových situací, ukázka přichystání evakuačního zavazadla, ale i zkouška přežití v přírodě. Nelze opomenout, že by finanční podpora v podobě grantů pomohla s vývojem nových technologií, které by přispělo k lepší reakce na krizové situace.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

Odborná kniha

- ADAMEC, Vilém, 2012. *Ochrana před povodněmi a ochrana obyvatelstva*. Ostrava: Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství. Spektrum. ISBN 978-80-7385-118-7.
- BLAŽKOVÁ, Kateřina et al., 2015. *Ochrana obyvatelstva a krizové řízení: skripta*. Praha: Ministerstvo vnitra, Generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR. ISBN 978-80-86466-62-0.
- BREHOVSKÁ, Lenka a kol., 2016. *Evakuace ze zón havarijního plánování v závislosti na diferenciaci populace*. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny. ISBN 978-80-7422-466-9.
- DOLEŽEL, Martin et al., 2014. *Základy ochrany obyvatelstva*. Učebnice. Olomouc: Univerzita Palackého. ISBN 978-80-244-4268-6.
- FOLDYNA, Libor, 2009. *Nouzové přežití*. 2. vyd. Ostrava: Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství. ISBN 978-80-7385-077-7.
- KAVAN, Štěpán, 2011. *Ochrana obyvatelstva I*. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií. ISBN 978-80-87472-06-4
- KRATOCHVÍLOVÁ, Danuše, 2005. *Ochrana obyvatelstva*. Ostrava: Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství. ISBN 80-86634-70-1.
- KRATOCHVÍLOVÁ, Danuše; KRATOCHVÍLOVÁ, Danuše ml. a FOLWARCZNY, Libor, 2013. *Ochrana obyvatelstva*. 2., aktualiz. vyd. Ostrava: Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství. Spektrum. ISBN 978-80-7385-134-7.
- MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY (MVČR), 2017. *Bojový řád jednotek požární ochrany II*. Praha: Ministerstvo vnitra, Generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR. ISBN 978-80-7385-197-2.
- MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY (MVČR), 2015. *Ochrana obyvatelstva a krizové řízení: skripta*. Praha: Ministerstvo vnitra, Generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR. ISBN 978-80-86466-62-0.
- ŘEHÁK, David; MARTÍNEK, Bohumír a LEGIERSKÁ, Petra, 2019. *Ochrana obyvatelstva v kontextu aktuálních bezpečnostních hrozeb*. 2. rozšířené vydání. Ostrava: Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství. Spektrum. ISBN 978-80-7385-220-7.

SHARAN, Yair, TAL, Abraham and COCCOSSIS, Harry, 2007. *Water Supply in Emergency*

Situations. Dordrecht: Springer. ISBN 978-1-4020-6304-6.

ZPĚVÁK, Aleš; FÍLA, František; JONÁKOVÁ, Tereza a VÍŠEK, Jiří, 2014. *Ochrana obyvatelstva v republikovém měřítku*. Praha: Univerzita Jana Amose Komenského Praha. ISBN 978-80-7452-044-0.

JUKL, Marek, 2006. *Co je to mezinárodní humanitární právo?* Text pro učebnici Zdravotnický instruktor Červeného kříže. 2. upr. vyd. Praha: Úřad Českého červeného kříže. ISBN: 802544547X; poslední revize elektronické verze 1.3.2018. Dostupné z: <https://www.cervenkykruz.eu/files/files/cz/mhp/cojemhp.htm#0>. [cit. 2024-02-08].

Elektronické dokumenty a ostatní

ADRA ČR, 2024. *O nás*. Online. © 2020-2024. Dostupné z: <https://adra.cz/o-nas/>. [cit. 2024-02-08].

ČESKÝ ČERVENÝ KŘÍŽ, © 2024. *Kdo jsme*. Online. Dostupné z: <https://www.cervenkykruz.eu/kdo-jsme>. [cit. 2024-02-08].

ČLOVĚK V TÍSNI, © 2024. *Kdo jsme*. Online. Dostupné z: <https://www.clovekvtisni.cz/kdo-jsme/o-nas#nas-profil>. [cit. 2024-02-08].

ČLOVĚK V TÍSNI, 2023. *Tornádo rok poté: jak 190 milionů od dárců pomohlo po nečekané katastrofě obnovit jižní Moravu*. Online. Dostupné z: <https://www.clovekvtisni.cz/jak-pomahame-lidem-tornado-na-morave-7876gp?fbclid=IwAR2BH4EwuIVR548sv1rkJTcnE5Z0FAfNYbhHw0FIDKVioiSFHg7Omn901T4>. [cit. 2024-03-20].

EUROPEAN COMMISSION, © 2023. *Humanitarian aid*. Online. Dostupné z: https://civil-protection-humanitarian-aid.ec.europa.eu/what/humanitarian-aid_en. [cit. 2024-02-08].

EVROPSKÁ RADA, RADA EU, 2022. *Humanitární pomoci*. Online. Dostupné z: <https://www.consilium.europa.eu/cs/policies/humanitarian-aid/>. [cit. 2024-02-08].

FOLDYNA, Libor, 2007. *Nouzové přežití*. Vysoká škola báňská v Ostravě, Fakulta bezpečnostního inženýrství, Katedra požární ochrany a ochrany obyvatelstva. Online. Dostupné z: <http://www.kshjmk.cz/file/121/nouzove-preziti.pdf>. [cit. 2024-02-08].

GENERÁLNÍ ŘEDITELSTVÍ HASIČSKÉHO ZÁCHRANNÉHO SBORU ČR (GR HZS ČR), © 2024a. *Nouzové přežití*. Online. Dostupné z: <https://www.hzscr.cz/clanek/ukryti-obyvatelestva-v-ceske-republice.aspx>. [cit. 2024-02-08].

GENERÁLNÍ ŘEDITELSTVÍ HASIČSKÉHO ZÁCHRANNÉHO SBORU ČR (GR HZS ČR), © 2024b. *Opatření nouzového přežití*. Online. Dostupné z: <https://www.hzscr.cz/clanek/opatreni-pro-nouzove-preziti-558778.aspx>. [cit. 2024-02-08].

GENERÁLNÍ ŘEDITELSTVÍ HASIČSKÉHO ZÁCHRANNÉHO SBORU ČR (GR HZS ČR), © 2024c. *Sirény*. Online. Dostupné z: <https://www.hzscr.cz/clanek/sireny.aspx>. [cit. 2024-02-08].

HASIČSKÝ ZÁCHRANNÝ SBOR Jihomoravského kraje (HZS), © 2024. *Dva týdny po ničivém tornádu Hasičský záchranný sbor České republiky i nadále pomáhá obcím na Břeclavsku a Hodonínsku*. Online. Dostupné z: <https://www.hzscr.cz/clanek/hzs-jihomoravskeho-kraje-menu-informacni-servis-zpravodajstvi-2021-dva-tydny-po-nicivem-tornadu-hasicsky-zachranny-sbor-ceske-republiky-i-nadale-pomaha-obcim-na-breclavsku-a-hodoninsku.aspx>. [cit. 2024-03-20].

HASIČSKÝ ZÁCHRANNÝ SBOR Ústeckého kraje (HZS), 2022. *Požár Národního parku České Švýcarsko*. Online. Dostupné z: <https://www.hzscr.cz/clanek/hzs-usteckeho-kraje-menu-informacni-servis-zpravodajstvi-2022-cervenec-pozar-narodniho-parku-ceske-svycarsko.aspx>. [cit. 2024-03-20].

HOLEC, Tomáš, 2021. *Ochrana obyvatelstva a krizové řízení: praktický průvodce a rádce úředníka*. Online, PDF. Praha: Ministerstvo vnitra České republiky. ISBN: 978-80-7616-101-6. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/soubor/ochrana-obyvatel-a-krizove-rizeni.aspx> [cit. 2024-02-08].

CHARITA ČR, © 2024. *Kdo jsme*. Online. Dostupné z: <https://www.charita.cz/kdo-jsme/>. [cit. 2024-02-08].

INSTITUTE OF CONTEMPORARY HISTORY OF CAS, © 2024. *Pandemie COVID-19*. Online. Dostupné z: <http://covid.usd.cas.cz/pandemie-covid-19/>. [cit. 2024-03-21].

METEOCENTRUM, 2024. *Tornáda*. Online. © 2007-2023. Dostupné z: <https://www.meteocentrum.cz/meteorologie/tornada>. [cit. 2024-03-20].

MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY (MVČR), 2016. *Terminologický slovník pojmů z oblasti krizového řízení, ochrany obyvatelstva, environmentální*

bezpečnosti a plánování obrany státu. Online, PDF. Praha: Ministerstvo vnitra, Odbor bezpečnostní politiky a prevence kriminality. Dostupné z:

<https://www.mvcr.cz/soubor/terminologicky-slovník-mv-verze-ke-stazeni.aspx>. [cit. 2024-02-08].

MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY (MVČR), © 2024. *Nouzové přežití*.

Online. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/nouzove-preziti-792813.aspx>. [cit. 2024-02-08].

NEDĚLNÍKOVÁ, Hana a kolektiv, 2022. *Statistická ročenka HZS ČR 2021*. Online, PDF.

Příloha časopisu 112. Praha: MV-GŘ HZS ČR. Dostupné z: <https://www.hzscr.cz/soubor/informacni-servis-statistiky-rocenka-2021-pdf.aspx>. [cit. 2024-03-20].

NEDĚLNÍKOVÁ, Hana a kolektiv, 2023. *Statistická ročenka HZS ČR 2022*. Online, PDF.

Příloha časopisu 112. Praha: MV-GŘ HZS ČR. Dostupné z: <https://www.hzscr.cz/soubor/informacni-servis-statistiky-rocenka-2022-pdf.aspx>. [cit. 2024-03-20].

ROHÁČEK, Miloslav, 2023. Tornádo na Moravě: Dva roky poté. Online. *Počasi a radar*.

Dostupné z: <https://www.pocasiadar.cz/zpravy-o-pocasi/tornado-na-morave-dvoulete-vyroci--efcb3f32-c888-486f-a852-eaf62b48425b>. [cit. 2024-03-20].

SPRÁVA STÁTNÍCH HMOTNÝCH REZERV (SSHR), 2021. *Pomoc při odstraňování*

škod po tornádu na jižní Moravě v roce 2021. Online. Dostupné z: <https://sshr.gov.cz/aktuality/sshr-pomaha-pri-likvidaci-skod-na-hodoninsku-a-breclavsku/>. [cit. 2024-03-20].

SPRÁVA STATNÍCH HMOTNÝCH REZERV (SSHR), © 2024. *Zásoby pro humanitární*

pomoc. Online. Dostupné z: <https://sshr.gov.cz/pro-verejnou-spravu/system-hopks/statni-hmotne-rezervy-shr/zasoby-pro-humanitarni-pomoc-zhp/>. [cit. 2024-02-08].

THE INTERNATIONAL FEDERATION OF RED CROSS AND RED CRESCENT

SOCIETIES (IFRC), © 2024. *Who we are*. Online. Dostupné z: <https://www.ifrc.org/who-we-are/about-ifrc>. [cit. 2024-02-08].

VANČOVÁ, Markéta, 2021. Jak a kde pomoci? Tornádo na jižní Moravě podtrhlo děsivý

účet: Šest obětí, spousta zraněných a škody za stovky milionů. Hotová apokalypsa. Online. *Krajské listy*. Dostupné z: <https://www.krajskelisty.cz/jihomoravsky-kraj/25834-jak-a-kde-pomoci-tornado-na-jizni-morave-podtrhlo-desivy-ucet-zatim-pet-obeti-spousta-zranenych-a-skody-za-stovky-milionu-hotova-apokalypsa.htm>. [cit. 2024-03-20].

Právní předpisy

ČESKO, 2000. Zákon č. 240 ze dne 28. června 2000 o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon). In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2001, částka 73, s. 3475-3487. Dostupné také z: <https://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/>. [cit. 2024-02-08].

ČESKO, 2001. Vyhláška Ministerstva vnitra č. 328 ze dne 5. září 2001 o některých podrobnostech zabezpečení integrovaného záchranného systému. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2001, částka 127, s. 7447-7464. Dostupné také z: <https://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/>. [cit. 2024-02-08].

VLÁDA ČR, 2020. *Vládní usnesení související s bojem proti epidemii*. Online. Dostupné z: <https://vlada.gov.cz/cz/epidemie-koronaviru/dulezite-informace/vladni-usneseni-souvisejici-s-bojem-proti-epidemii-koronaviru-rok-2020-186999/>. [cit. 2024-03-21].

VLÁDA ČR, 2021. *Vládní usnesení související s bojem proti epidemii*. Online. Dostupné z: <https://vlada.gov.cz/cz/epidemie-koronaviru/dulezite-informace/vladni-usneseni-souvisejici-s-bojem-proti-epidemii---rok-2021-193536/>. [cit. 2024-03-21].

VLÁDA ČR, 2022. *Vládní usnesení související s bojem proti epidemii*. Online. Dostupné z: <https://vlada.gov.cz/cz/epidemie-koronaviru/dulezite-informace/vladni-usneseni-souvisejici-s-bojem-proti-epidemii-180608/>. [cit. 2024-03-21].

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

ČČK	Český červený kříž
ČHMÚ	Český hydrometeorologický ústav
ČR	Česká republika
EU	Evropská unie
HZS	Hasičský záchranný sob
HOPKS	Hospodářská opatření pro krizové stavy
IZS	Integrovaný záchranný systém
JPO	Jednotka požární ochrany
KS	Krizová situace
MHP	Mezinárodní humanitární právo
MU	Mimořádná událost
MV	Ministerstvo vnitra
SSHR	Státní správa hmotných rezerv
OPIS	Odborný pracovník integrovaného systému
ORP	Obec s rozšířenou působností
USAR	Urban Search and Rescue
WHO	World Health Organization
ZaLP	Záchranné a likvidační práce
ZHP	Zásoby humanitární potřeby

SEZNAM GRAFŮ

Graf 1 Doba vyplňování dotazníku.....	45
Graf 2 Jaké je Vaše pohlaví? (Vlastní zpracování).....	46
Graf 3 Do jaké věkové kategorie patříte? (Vlastní zpracování)	47
Graf 4 Co uděláte, pokud zazní signál Všeobecná výstraha? (Vlastní zpracování)	48
Graf 5 Setkal(a) jste se někdy se situací nouzového přežití obyvatelstva? (Vlastní zpracování).....	49
Graf 6 Kam byste se v případě nutnosti evakuoval(a)? (Vlastní zpracování)	50
Graf 7 Máte doma přichystané evakuační zavazadlo? (Vlastní zpracování).....	51
Graf 8 Jaké dovednosti si myslíte, že jsou nejdůležitější pro přežití v nouzové situaci? (Vlastní zpracování).....	52
Graf 9 První pomoc: základní parametry při masáži srdce u dospělých jsou: (Vlastní zpracování).....	53
Graf 10 Jak Vás ovlivnila opatření týkající se pandemie COVID-19? (Vlastní zpracování)	54
Graf 11 Zúčastnil(a) jste se nějakých dobrovolnických aktivit nebo finančních sbírek na pomoc obětem tornáda na jižní Moravě v roce 2011? (Vlastní zpracování).....	55
Graf 12 Kolik jste ochoten/ochotna finančně přispět na sbírku v rámci humanitární pomoci? (Vlastní zpracování).....	56

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek 1 Všeobecná výstraha (GŘ HZS ČR, © 2024).....	13
Obrázek 2 Požární poplach (GŘ HZS ČR, © 2024).....	14
Obrázek 3 Zkouška sirén (GŘ HZS ČR, © 2024)	14
Obrázek 4 Humanitární rozpočet EU za roky 2018-2022 (European Commission, © 2023)	32

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1 Obsah jednotlivých opatření nouzového přežití (Kratochvílová, Kratochvílová ml. a Folwarczny, 2013)	20
Tabulka 2 Obsah jednotlivých opatření nouzového přežití - pokračování (Kratochvílová, Kratochvílová ml. a Folwarczny, 2013)	21
Tabulka 3 Typy mimořádných událostí nebo krizových situací, při kterých jsou realizována opatření nouzového přežití obyvatelstva (Kratochvílová, 2005).....	25
Tabulka 4 Fujitova stupnice (Vlastní zpracování dle Meteocentrum, © 2007-2023)	36
Tabulka 5 Časový sled událostí tornáda na jižní Moravě 24. června 2021 (Vlastní zpracování).....	37
Tabulka 6 Časový sled událostí tornáda na jižní Moravě 25. června 2021 (Vlastní zpracování).....	38
Tabulka 7 Časový sled událostí lesního požáru v Českém Švýcarsku 24. 7. 2022 (Vlastní zpracování dle HZS Ústeckého kraje, 2021)	39
Tabulka 8 Časový sled událostí lesního požáru v Českém Švýcarsku 25. 7. 2022 (Vlastní zpracování dle HZS Ústeckého kraje, 2021)	39
Tabulka 9 Chronologický postup opatření při pandemii COVID-19 (Vlastní zpracování dle Vláda ČR, 2020, 2021, 2022)	40

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha P I: Dotazník

PŘÍLOHA P I: DOTAZNÍK

Nouzové přežití obyvatelstva a humanitární pomoc

Vážení a milí respondenti,

děkuji, že jste si našli čas na vyplnění dotazníku. Tento průzkum je zaměřen na sběr informací k dané problematice. Dotazník je anonymní a všechny poskytnuté informace budou použity pouze pro účely mé bakalářské práce.

Děkuji za spolupráci!

1. Jaké je Vaše pohlaví?

a) Muž

b) Žena

2. Do jaké věkové kategorie patříte?

a) 20 a méně

b) 21-30

c) 31-40

d) 41-50

e) 51-60

f) 61 a více

3. Co uděláte, pokud zazní signál Všeobecná výstraha? (Všeobecná výstraha je signál, který varuje před hrozícím nebezpečím – tímto signálem je 140 sekund trvající kolísavý tón sirény)

a) Ukryji se v budově

b) Nasednu do automobilu a odjedu z místa bydliště

c) Podívám se na internet, jestli někde nepíše, co se děje

d) Nevím

e) Jiné

4. Setkal(a) jste se někdy se situací nouzového přežití obyvatelstva? (Např. živelné pohromy, technologické havárie, hromadné nákazy, válečný stav, nedostatek potravin/pitné vody, občanské nepokoje apod.) Pokud ano, uveďte, o jakou situaci se jednalo.

a) Ano

b) Ne

c) Jednalo se o..

5. Kam byste se v případě nutnosti evakuoval(a)?

a) K rodině

b) Ke známým

c) Na vlastní rekreační zařízení

d) Do hotelu/ubytovny apod.

e) Využil bych nouzového ubytování

f) Do krytu

g) Jiné

6. Máte doma přichystané evakuační zavazadlo? (Evakuační zavazadlo se připravuje pro případ opuštění bytu v důsledku vzniku mimořádné události a nařízené evakuace. Jako evakuační zavazadlo poslouží např. batoh, cestovní taška nebo kufr. Evakuační zavazadlo by mělo obsahovat pití a jídlo – trvanlivé potraviny na 2 – 3 dny, hygienické prostředky, léky, oblečení, cennosti a dokumenty, eventuálně základní nádobí a vybavení pro přespání a přístroje pro komunikaci.)

a) Ano

b) Ne

7. Jaké dovednosti a znalosti si myslíte, že jsou nejdůležitější pro přežití v nouzové situaci?

1. Fyzická připravenost

2. Psychická připravenost

- c) Ochota a schopnost adaptace na nové nezvyklé podmínky
- d) Komunikační dovednosti
- e) Znalost prostředí
- f) Znalost základních dovedností pro přežití v přírodě
- g) Jiné

8. První pomoc: základní parametry při masáži srdce u dospělých jsou:

- a) Frekvence 90/min., hloubka 4-5 cm, střed hrudníku
- b) Frekvence 90/min., hloubka 5-6 cm, střed hrudníku
- c) Frekvence 100/min., hloubka 5-6 cm, střed hrudníku
- d) Frekvence 120/min., hloubka 4-5 cm, střed hrudníku

9. Jak Vás ovlivnila opatření týkající se pandemie COVID-19?

- a) Zdravotní dopady
- b) Zvýšený stres, úzkost
- c) Izolace, osamělost
- d) Ztráta zaměstnání
- e) Přehodnocení hodnot
- f) Inovace a adaptace
- g) Nijak
- h) Jiné

10. Zúčastnil(a) jste se nějakých dobrovolnických aktivit nebo finančních sbírek na pomoc obětem tornáda na jižní Moravě v roce 2021?

- a) Ano
- b) Ne

11. Kolik jste ochoten/ochotna finančně přispět na sbírku v rámci humanitární pomoci?

- a) 500 Kč a méně

b) 501 – 1.000 Kč

c) 1.001 – 5.000 Kč

d) 5.001 Kč a více